

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 22

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Oksanen

7/1 1941

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 10/3.

Buenos Airesi SSA 8 P:NÄ tammi KUUTA 1941.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 1/1941.

Lahetysta mystaliittaa kunnioittaen Ulkoasiainministeriöille raporttinsa n° 1/1941, joka sisältää Clearing-sopimus Argentinan kanssa.

Ministeri

Uuno Paasikallio

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1/1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖN

Buenos Airesi ssa 7 p:nä tammi kuuta 1941.

1 / 375 Jul. S. -41

Asia: Clearing-sopimus Argentinan kanssa.

31/3 -41

OSASTO

5 C 31

Vaikkakin on epätietoista, milloinkaan tämä se-
lostus nykyisten vaikeitten postiyhteyksien takia saapuu peril-
le, annan seuraavassa kuitenkin lyhyen katsauksen otsikossa mai-
nitun asian vaiheisiin.

Lahettamistani sähköistä on jo käynyt selvil-
le, että kysymys clearing-sopimuksen teosta Argentinan kanssa e-
distyy melkoisen hitaasti. Samaten mitkä seikat tämän aiheutta-
vat: useat vireillä olevat sopimukset, epätietoisuus kaupparamme
jatkuvaisuudesta ja ilmeinen haluttomuus, jonka aiheuttaa pelko,
että tällainen sopimus muodostuisi Argentinan deviisipolitiikal-
le vaaralliseksi ennakkotapaukseksi.

On kieltämättä totta, että Argentinan ulkoasi-
ainministeriön taloudellinen osasto, jonka henkilömäärä ei ole
oikeassa suhteessa sen lukuisten ja laajakantoisten tehtävien
kanssa, on ollut viimeisinä kuukausina erinomaisen rasitettu.
Mainitsen vain tärkeät neuvottelut Englannin, Brasilian, Chilen
ja Amerikan Yhdysvaltain kanssa sekä eräät askettain valmistu-
neet toisarvoiset kauppasopimukset (Kolumbia ja Kuuba). Sitapait-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

si osastopaallikkö tohtori Torriani ei aluksi tahtonut ymmärtää yhtävahan sopimuksen tarpeellisuutta kuin sen kiireellisyyttakaan. Kun vielä otetaan huomioon takalaisen virastokoneiston tavanmukainen ja tunnettu hitaus, on selvää, että olosuhteet esityksemme käsittelylle eivät ole olleet erikoisen otolliset. Yhteen aikaan minun oli niin vaikeaa tavata tohtori Torriania, että lopulta katsoin taktillisesti edullisemmaksi olla hanta kotvan aikaa ahdistelematta kiirehtimispyynnöillani.

Toinen seikka, johon sekä ulkoasiainministeris etta Banco Central ovat kiinnittaneet huomiota, on kysymys kaupamme jatkuvaisuuden varmuudesta, kuten Ministeriölle olen sakeitse tiedoittanut. Osoitukseksi siitä kuinka hamara käsitys tilanteesta oli takalaisessa ulkoasiainministeriössä mainitsen - niin oudolta kuin tuntuukin sellaista kertoa -, että osastopaallikkö Torriani tiedusteli minulta sopimuksen yhteydessä, onko meillä mitään mahdollisuutta kayda nykyoloissa kauppaa Argentinan kanssa. Selostin hänelle tämän johdosta kauppaamme ja liikeyhteyttämme rauhanteon jälkeen, mikä kaikki oli hänelle uutta, aivan kuin henkilölle, jonka harrastuspiirin ulkopuolella tallaiset asiat kokonaan ovat. Myhemmissakin keskusteluissa sain aina palata samaan aiheeseen. Vielä viimeksi viime perjantaina han uudelleen tiedusteli laivoistamme, viennistamme ja tuonnistamme. Lopuksi han naytti tulevan vakuutetuksi siitä, että me voimme olla kauppasuhteissa Argentinan kanssa.

Banco Central on ottanut selkoa kauppamahdollisuuksistamme liikepiirien keskuudessa. Niinpa sen edustaja on tassa tarkoituksessa kaynyt eraita kertoja tapaamassa kauppaneuvos Heinosta. Tallain kavi m.m. selville, että pankkia kiinnostaa eri-

koisesti mahdollisuutemme varustaa Argentina lehtipaperilla.

Laheisessa yhteydessä edellisen kanssa on kysymys navicerteista. Niitten saamisessa meita kohdanneista vaikeuksista on Banco Central tietoinen sekä kiinnittänyt niihin tohtori Torrianin maininnan mukaan myös huomiota. Vaikeudet ovat kahdenlaisia. Ensinnäkin näyttää, että me emme saa niitä ensinkaan eraille tarkeille raaka-aineille (vuodat, villa, kaseiini). Toiseksi se seikka että navicertanomuksia saa jattaa ostotarjousten eikä päätettyjen kauppojen perusteella aiheuttaa sekä sekaannusta että vaikeuksia, kun viranomaiset Lontoossa saavat siten aivan vaaran kuvan todellisista tarpeistamme. Eras askeinen tapaus antaa tasta erittain valaisevan kuvan. Muuan suomalainen liike - todennäköisesti Schildt & Hallberg - oli saanut tuontilisenssin 5.000 tonnille pellavansiemeniä. Liike teki tämän nojalla taalla samanaikaisesti useita ostotarjouksia, minka johdosta kaikki asianomaiset vientiliikkeet kiirehtivat anomaan navicertteja. Todennäköisesti niitä pyydettiin yhtakkia yhteensä 25.000 tonnille. Voimme hyvin kuvitella, mitä asianomaiset Lontoossa tasta ajattelivat, kun me olimme keskimäärin tuoneet vuosittain yhteensä n. 6 - 7.000 tonnia pellavansiemeniä. Toisissa tapauksissa (villa, vuodat, kaseiini) Lontoo taasen ei ole nähtävästi ottanut huomioon kokonaistuontiamme, vaan ainoastaan aikaisemmat ostomme sekä taalta että Uruguays-ta. Kiinnitin tahan aikanaan Lontoon lahetyksen huomiota pyytäessäni tukea eraille navicertanomuksille. Toivottavasti Lontoossa käytävissä neuvotteluissa onnistutään löytämään tahan vaikeaan kysymykseen onnellinen ratkaisu. Se on Argentinan kaupparamme ja viireilla olevan sopimusasian takia erittäin suotavata.

Kuten aikaisemmin tiedoitin, heratti esityksemme taal-

la aluksi kaikenlaisia epäilyksiä. Näyttää silta etta ne joh-
tuivat lahinna haluttomuudesta uutta sopimustyyppia kohtaan ja
perehtymättömyydesta sopimuksen tarkoitukseen. Siihen saattoi vai-
kuttaa myös neuvotteluväsymys, johon alussa viittasin. Se pieni
valiaika, jona⁹ tahallani olin kiirehtimatta asiamme käsittelyä,
näyttää olleen oikein laskettu, sillä viimeisellä kerralla mi-
nun oli paljon helpompaa saada tohtori Torriani ymmärtämään
kantaamme kuin aikaisemmin. Hän suhtautui nyt asiaan melko myön-
teisesti ja lupasi saada sen sopimuskomiteaan Uruguayn kanssa
käytävien neuvottelujen jälkeen tämän kuun loppupuolella. Sopi-
muksen tulevaisuuden perspektiivit näyttävät siten nyt valoisa-
milta kuin aikaisemmin.

Ministeri

Vilho Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Orasmaa

16/1 1941.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 37/9.

Buenos Airesi SSA 17 P:NÄ tammi KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ LLE

ASIA: Raportti n° 2/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulko-
asiaiministeriölle raporttinsa n° 2/1941, joka sisältää
Neuvostoliiton aiheet kauppasuhteiden uusi-
miseksi Argentinan kanssa.

Ministeri

Vilho Kasanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2/1941.

Buenos Airesi ssa 16 p:nä tammi kuuta 19 41.

2/345 Pal. S - 41

31/3-41

Asia: Neuvostoliiton aikeet kauppa-
suhteiden uusimiseksi Argentinan kanssa.

5 C 8

T.k. 10 p:nä lähettämässäni sähkössä tiedoi-
tin liikkeellä olevan tietoja Neuvostoliiton aikeista uusia ta-
loudelliset suhteensa Argentinan kanssa. On syytä kiinnittää asi-
aan huomiota hiukan tarkemmin, sillä myöhemmat sekä julkiset et-
tä yksityisesti saamani tiedot vahvistavat nämä huhut. Sähköes-
sani mainitsin, että Neuvostoliitto oli taalla tiedustellut mais-
sin ja vuotien hintoja. Jalkeenpain on käynyt selville, että tie-
dustelut ovat koskeneet myös villaa, kebratshouutetta, kaseiinia
ja pellavansiemeniä. Mitä tälle matkalla olevaan kauppavaltuuskun-
taan tulee, niin toisten tietojen mukaan sellainen olisi jo A-
merikan Yhdysvalloissa tulossa toisten mukaan vasta Moskovassa
lahdessa.

Virallisesti ei asiasta ulkoasiainministeriös-
sa tiedeta mitään, kuten alivaltiosihteeri, tohtori Gache minul-
le sanoi. Saman selityksen hän antoi myöhemmin eraalle lehdel-
le lisäten vielä, ettei Argentina tule muuttamaan suhtautumis-
taan Neuvostoliittoon. Myöskin maatalousministeri on kysyttäessä
vastannut, ettei ole tapahtunut mitään virallista tiedustelua,

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

joka tarkoittaisi argentalais-venäläisten kauppasuhteiden uusimista. Kun häneltä tiedusteltiin tarkemmin, kuinka hallitus suhtautuisi Venäjän esiintymiseen Argentinan markkinoilla, hän vastasi, että hallitus tervehtisi hyvilläin ei vain Venäjää vaan mitä maata tahansa, joka haluaisi ostaa Argentinasta. Viitaten maan suuriin myymättömiin varastoihin hän lisäsi, että Argentina ottaa avoimin sylin vastaan jokaisen ostajan, uuden tai vanhan, joka yhtyisi myytäväkuttamaan maalle ja sen tuottajajoukoille niin tarkean kysymyksen ratkaisussa.

Tällä hetkellä ei ole vielä tarkemmin tunnettua, mitä tieta tiedustelut ovat saapuneet. Lehdissä on ollut muuan tieto - eika sita ole peruutettu - , että ne olisi tehty Amerikan Yhdysvaltain suurlähetysten valityksella.

Eraat takalaiset taloudelliset julkaisut ja pari bolshevikisympatioistaan tunnettua vasemmistolehteä on tehnyt asiasta suuren numeron. He antavat ymmärtää, että Neuvostoliitto voisi ostoillaan lievittää sivan huomattavasti Argentinan vaikeata menekkipulaa. Ollaan kuitenkin huolissaan suunnitelman käytännöllisen toteuttamisen suhteen, sillä kaikista kuvittelusta huolimatta on kyseenalaista, riittäisikö Neuvostoliitolla tonnis-toa kuljettamaan oletettuja suuria tavaramaaria Vladivostokiin. Tässä yhteydessä mainitaan, että Neuvostoliitto on vuokrannut suuren joukon ruotsalaisia laivoja kuljettamaan tavaroita Amerikan Yhdysvalloista Vladivostokiin. Muuten Ruotsi on vienyt taalta yhden laivalastin Vladivostokiin. Siinä oli ministeri Wintherin ilmoituksen mukaan etupaassa villaa. Samalla hän mainitsi, että Ruotsi koettaisi saada samaa tieta enemmankin raaka-aineta Argentinasta.

Taman hankkeen ajajat ovat saaneet lisäksi muitakin huolia, jotka panevat epäilemaan sen toteuttamismahdollisuuksia. Kysytään nimittäin, mitenka Englanti tulisi suhtautumaan naihin kauppoihin etenkin asken allekirjoitetun Saksan-Neuvostoliiton valisen kauppasopimuksen jalkeen. Toisin sanoen tulisiko se myntamaan naille tavarama-arille, jotka todennaköisesti tulisivat hydyttamaan Saksaa, ensinkaan navicertteja. Onkin jo nakynyt tietöja, etta Englanti on huomauttanut Washingtonissa tulevansa valvomaan tarkasti Vladivostokiin menevia raaka-ainelaivauksia. Ja eras suuri vientiliikekin on saanut Lontoosta kehoituksen seurata tarkkaan Neuvostoliiton kauppaoperatioita.

Yleensa ollaan vakuutettuja siita, etta naiden suunnitelmien takana olisi Saksa ja sen tarve taydentaa varastojaan. Katsotaan, etta Saksan kiinnostus Argentinaa kohtaan on suuresti lisaantynyt ja huhut nykyisen suurlahettilaan vapaaherra von Thermanin poiskutsumisesta ja von Papenin siirtamisesta tanne yhdistetaan siihen. Myös akselin toinen paa on jo ehtinyt kiinnittaa huomiota Neuvostoliiton aikeisiin uudistaa kauppasuhteensa Argentinan kanssa. Rooman lehdet ovat kertoessaan niista alleviivanneet Venajan markkinain avautumisen merkitysta Argentinan tuotteille.

Varmaankin Neuvostoliitolla on erinomaisen patevat syyt pyrkia uudelleen suhteisiin Argentinan kanssa, silla muutenhan ei voida kasittaa, etta se, joka on arvostaan niin erinomaisen arka, tekee tassa suhteessa aloitteen. Onhan muistettava, etta ei ole kulunut enempaä kuin runsas vuosi siita, kun Neuvostoliitto Argentinan aloitteesta karkoitettiin kansainliitosta, epäilematta karvaimpia kansainvalisia neryrytyksia mita sen osaksi on tul-

lut. Eika Argentina ole aikaisemminkaan sitä kohdellut erikoisemmin hienotunteisesti. V. 1931 Argentinan silloinen presidentti kenraali Uriburu lopetti Jujamorg- toimiston toiminnan, joka oli hoitanut Buenos Airesissa Neuvostoliiton ja Argentinan valista kauppaa vuodesta 1926. Se oli siten jonkinlainen sovjetin kauppavaltuuskunta taalla. Lisäksi Argentina on niitä maita, joissa vanhan keisarillisen Venäjän edustajalle tunnustettiin varsin kauan diplomaattinen asema. Siten se tahtoi osoittaa, ettei se halua olla virallisissa suhteissa Neuvostoliiton kanssa.

Ministeri

Kiilo Oskari

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA: _____

Buenos Airesissä olevan lähetetyön raportti n:o 3.

Ministerio Orosma

17/1 1941.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 38/10.

Buenos Airesi SSA 17 P:NÄ tammi KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKO. 3/345 Pal. 2-41
31/3-41
C31
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 3/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 3/1941, joka sisältää Baltialaisia asioita.

Ministeri Liilo Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3/1941.

Buenos Airesi ssa 17 p:nä tammi kuuta 1941.

Asia: Baltilaisia asioita.

3/345 Pal. 2-41
31/3-41
5 (31)

Raportissani n° 9/40 mainitsin Itamerenmai-
den laivojen siirtymisestä Neuvostoliiton lipun alle. Tämä kysy-
mys on edelleen eräissa amerikkalaisissa satamissa esiintullei-
den tapausten johdosta ajankohtainen ja sellaisena sillä on
Itamerenmaiden "jaamistoa" koskevana tietty merkityksensä. Selos-
tan sitä sen vuoksi seuraavassa hiukan tarkemmin näiden maiden
edustajilta saamieni tietojen perusteella.

Mitä ensinnakin latvialaisiin tapauksiin tu-
lee, joita näissa maissa on ollut useampia, kertoi Latvian asi-
ainhoitaja Olins niistä seuraavaa. Latvian - samaten kuin Viron-
kin - diplomaattinen edustus ryhtyi viipymatta toimenpiteisiin
estaakseen laivoja menemästä Muurmanskiin. Tarkoitus nimittäin oli,
että niillä harjoitettaisiin edelleen merenkulkua näiden maiden
hallitusten laskuun ja saataisiin siten varoja m.m. niiden uut-
ta itsenäisyystaistelua varten.

Neuvostoliiton uhkaus kostaa laivojen paal-
lysten ja miehistön omaisille, elleivät laivat annetun määräy-
ksen mukaisesti saavu Muurmanskiin ei kuitenkaan ollut vaikutta-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

matta. Jos joukossa oli sellaisiakin, joihin tämä uhkaus ei tehonnut, oli asiainhoitaja Olinsin kuitenkin eräissa tapauksissa, turvautuen Latvian konsuliohjesaannon määräyksiin, pakko eroittaa laivojen kapteenit, kun he osoittautuivat taipuvaisiksi noudattamaan Neuvostoliiton määräystä. Laivojen omistuksesta käytiin ankara kamppailu maan diplomaattisen edustuksen ja Armtorgin välillä, joka ei suinkaan säästänyt varoja eikä ollut käyttämättä mitään keinoja tahansa saadakseen laivat haltuunsa. Eräissa tapauksissa helpotti Latvian diplomaattisen edustajan toimenpiteitä se seikka, että asianomainen varustamo oli aikanaan antanut Amerikan Yhdysvalloissa olevalle edustajalleen täydet valtuudet toimia nimissään. Sekä Brasiliassa että Uruguayssa viranomaiset suhtautuivatkin myönteisesti hänen pyrkimyksiinsä.

Perussa asianhoitaja Olinsin asema oli vaikeampi, sillä hän ei ollut siellä akreditoitu eikä Perun ulkoasiainministeri suostunut hänelle enää tunnustamaan virallista asemaa. Tallain hän turvautui Englannin lähetysten apuun sillä perusteella, että Englanti aikanaan (1926) oli suostunut valvomaan siellä samaten kuin eräissa muissakin maissa Latvian etuja. Englannin edustus toimikin Perussa yhteisymmärryksessä hänen kanssaan, mikä sitten antoi suurlahettille Maiskille aiheen protestoida Lontoossa. Yritykset Perussa Callaon satamassa olevan laivan pidättämiseksi kuitenkin epäonnistuivat, sillä laivan onnistui paasta pujahtamaan satamasta suunnaten kulkunsa todennäköisesti Vladivostokiin.

Sen jälkeen on asiassa ilmaantunut uusia vaikeuksia. Asianhoitaja Olins kertoi, että Armtorg on niissä tapauksissa, joihin onnistuttiin pidättämään laivat, vuorostaan hake-

nut ne takavarikkoon yhdysvaltalaisissa satamissa yrittäen saada ne tuomioistuimen avulla haltuunsa.

Virolla on ollut vain yksi vastaavanlainen tapaus ja se taalla Buenos Airesissa. Kysymys on ollut erittäin sitkeä eikä se ole vieläkaan lopullisesti ratkennut. On ollut melkoisen outoa todeta, että tassa, samaten kuin eraissa toissakin tapauksissa Armtrogin s.o. Neuvostohallituksen etuja on valvonut yhdysvaltalainen Moore-McCormack-linja, josta takalaisten merenkulkupiirien mukaan sen muodollisesta itsenäisyydestä huolimatta Amerikan Yhdysvaltain hallitukselle kuuluu rahallisesti ja moraalisesti ainakin 90 %. Kun Viron varakonsulin onnistui estää laiva lähtemästä satamasta, vetosivat Armtrogin, tassa tapauksessa Moore-McCormack-linjan asianajajat, jotka lisäksi samalla ovat Englannin suurlahetysten juriskonsulteja, ja voittivat jutun kahdessa ylimmässä oikeusasteessa lähinnä sillä perusteella, ettei katsottu Viron varakonsulilla olleen esitettyjen asiakirjojen mukaan oikeutta esiintyä varustamon nimessä. Nyt hän on saanut täydentäviä asiapapereita ja niiden nojalla ovat Argentinan viranomaiset kieltäneet laivaa uudelleen lähtemästä ja edellämäinitut asianajajat ovat jälleen vedonneet tasta päätöksestä.

Sitten hiukan muista näitä maita koskevista asioista.

Kuten Ministeriölle lähettämässäni sähkössä tiedoitin, oli Bulgarian asiainhoitaja saanut hallitukseltaan määräyksen ottaa haltuunsa Neuvostoliiton puolesta Itämerenmaiden taalla olevain edustustojen arkistot. Oli outoa, että hän ryhtyi määräyksenmukaisiin toimenpiteisiin, kun Argentinan hallitus oli kerän edelleen tunnustanut näiden edustajain diplomaattisen aseman.

Tässä yhteydessä voin mainita, vaikkakin se lienee jo muutenkin Ministerielle tunnettua, että Englannissa on Ruotsi samalla tavalla yrittänyt Neuvostoliiton puolesta ottaa haltuunsa Itämerenmaiden konsuliedustustojen arkistoja. Neuvostoliitolla ei ole nimittäin itsellään minkäänlaista konsuliedustusta Englannissa eikä sen siirtomaissa. Ministeri Zarins, joka tästä on kirjoittanut asiainhoitaja Olinsille, oli samalla kertonut, että vain yhdessä tapauksessa - muuan Liettuan konsuliedustaja - Ruotsi oli onnistunut tehtävässään.

Ministeri Z. oli samalla kertonut Amerikan Yhdysvaltain suhtautumisesta nykyiseen tilanteeseen, että kun hän oli aikonut lähettää sihteerin Latvian Washingtonissa olevaan lähetystöön, oli valtiodepartementti ilmoittanut, että Latvialla on kyllä mahdollisuus vähentää edustustansa Yhdysvalloissa, mutta ei sitä lisätä.

Ministeri Kiias Oksanen

W 2

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesin-lähetysten kaps. n:o 4.

Ministeri Orasmaa.

23/1-40.

Fali / kpl., min. / kpl. / pal.

4/345 m. 41

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. *23/5-41*

KIRJELMÄ nro 62/22.

Buenos Airesi SSA 23 P:nÄ tammi KUUTA 1941.

OSASTO

5 C32

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 4/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 4/1941, joka sisältää

Uudemman historiamme käsityksestä ulkomailla.

Ministeri *Kees Oskari*

Jan. 23

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4/41.

Buenos Airesi ssa 23 p:nä tammi kuuta 1941.

Asia: Uudemman historiamme käsi-
tyksestä ulkomailla.

4/345 hae. 41
23/5-41
5 032

Eräät huomattavien täkäläisten lehtien kirjoitukset presidentti Kallion kuoleman johdosta sisälsivät uudemmasta historiastamme oudoksuttavan virheellisiä käsityksiä. Olin melkolaila hämmästynyt, kun vielä nyt yli kaksikymmentä vuotta maan itsenäistymisen jälkeen sain m.m. lukea, että Suomella oli Venäjän vallan aikana ainoastaan "joltinenkin autonomia", että Suomi oli edustettuna - presidentti Kallio - Venäjän valtakunnan duumassa ja että Suomi on niitä uusia valtioita, jotka luotiin Versailles'in rauhansopimuksella.

Olen jo kerran aikaisemmin, useita vuosia sitten käsitellyt tätä samaa kysymystä. Silloin huomautin kuinka ulkomailla on yleensä erinomaisen heikot tiedot asemastamme Venäjän yhteydessä ja kuinka tärkeätä olisi, että se tulisi oikein ja riittävän selvästi esitettyksi. Askeisten ja muiden samanlaisten tapausten johdosta on mielestäni syytä kiinnittää tähän seikkaan uudelleen huomiota, sillä näihin virheellisiin käsityksiin voi olla syynä myös se, että maamme asemaa Venäjän yhteydessä ei ole esitetty uudemmassakaan propagandakirjallisuudessamme kyllin yksityiskohtaisesti ja pitämällä erikoisesti silmällä ulkomaalaista lukijaa.

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Omalta osaltani pyydän kysymyksen valaisemiseksi esittää seuraavia näkökohtia.

Tohtori Perret mainitsee kyllä ansiokkaassa ja paljon levitetystä "La Finlande"-kirjassaan Suomen liittymisestä Venäjään aivan oikein: Suomi tuli muodostamaan personaaliunionilla Venäjän keisarikuntaan liitetyn autonomisen valtion, joka sisäisesti oli itsenäinen ja jolta ei puuttunut muuta kuin suvereniteetti. Mutta hän ei esitä yksityiskohtaisia esimerkkejä siitä, kuinka laajaksi Suomen sisäinen itsenäisyys muodostui, joten kuva jää vaillinaiseksi. OY. Suomen Kirjan julkaisemissa vuosikirjoissa ja matkailukäsikirjan historiallisessa katsauksessa on vastaava esitys myös jäänyt puutteelliseksi. Kuinka voi kukaan ulkomaalainen lukija saada käsitystä sisäisen itsenäisyytemme laajuudesta, jos tyydytään, kuten vuosikirjoissa, esittämään mitenkään laajat oikeudet keisari-suuriruhtinas sai Suomen vanhojen perustuslakien nojalla, ellei sen ohella esitetä tarkkaan mitä etuja uusi asema tuli Suomelle merkitsemään. Eirik Hornborg huomauttaa täydellä syyllä jo v.1913 teokseen "La Finlande et les Finlandais" laatimassaan esityksessä että sisäisesti Suomi tuli oman hallinnon ja oman kansanedustuksensa kautta paljon vapaammaksi kuin mitä se oli ollut Ruotsin vallan aikana, tärkeä näkökohta, jonka myöhemmät kirjoittajat ovat unohtaneet mainita.

Vuosikirjan viimeisessä englanninkielisessä painoksessa (v.1939-40) on aikaisempaa esitystä jonkun verran täydennetty huomauttamalla m.m. Suomen ja Venäjän välisestä tullirajasta. Se lisäys ei kuitenkaan ole vielä riittävä. On tärkeätä korostaa, että maalla on oma, Venjästä täydelleen riippumaton valtiotalous, koko hallinto, oikeuslaitos, opetuslaitos, kirkko j.n.e. jäivät puhtaasti suomalaisiksi ja että venäläisillä ei ollut pääsyä virkoihin eikä heillä muutenkaan ollut maassa samoja oikeuksia kuin suomalaisilla, seikka, joka sitten myöhemmin aiheutti niin vakavan ristiriidan (yh-

denvertaisuuslaki) Suomen ja Venäjän hallitusten välillä.

Täydentämällä kuvausta välittömästi kronologisesta järjestyksestä poikkeamalla myöhemmillä kehityksellä, jonka tärkeimmät saavutukset olivat valtiopäivien oikeuksien laajennus, oma raha, oma tullitariffi, omat postimerkit, oikeus ottaa ulkomaisia valtiolainoja, koululaitoksen kehitys, oma sotaväki j.n.e. käy lukijalle varmaan selväksi, että Suomella oli enemmänkin kuin "jollinenkin autonomia". Sotaväen kohdalla on jälleen tehtävä se tärkeä huomautus, että Suomen armeija oli yksinomaan maan omaa puolustusta varten, joten sitä ei saanut yhtä ainoata pataljoonaa lukuunottamatta viedä Venäjälle, mikä myöhemmin johti koko Suomen puolustuslaitoksen lakkauttamiseen. Siitä oli taasen se seuraus, että Suomi oli ainoa Venäjän keisarikunnan osa, joka ei tämän johdosta ollut joukkoineen mukana maailman sodassa.

Edelleen on eduskuntareformin yhteydessä syytä alleviivata Suomen erikoisasema huomauttamalla, että Venäjän saadessa samoihin aikoihin valtakunnan duumansa Suomi oli ainoa keisarikunnan osa, joka ei lähettänyt siihen edustajia.

On vielä eräs tärkeä näkökohta, jota ei ole tuotu esille uudempaa historiaamme käsittelevissä esityksissä, nimittäin Suomen kysymyksen muodostuminen vuosisadan vaihteessa euromaalaiseksi kysymykseksi. Perret mainitsee kyllä Suomen saaman sivistyneen maailman myötätunnon perustuslakitaistelullaan ja n.s. euromalainen adressikin mainitaan kolmella neljällä rivillä, mutta vuosikirjan kirjoittajalla ei sille ole kuin vajaa rivi, muusta puhumattakaan.

Ei ole nähdäkseni oikein, että tämä puoli uudemman historiastamme kuitataan näin vähällä. Onhan vain hyödyllistä meidän kansainvälisille suhteillemme, kun voimme osoittaa

länsimaiden omistaneen näinkin suurta huomiota oikeustaistelullemme ja että tällä tavoin ei ollut olemassa vain paikallinen venäläinen Suomen kysymys, vaan europalainen, kuten Geijer lausui jo 1850-luvulla. Lisäksi tämänhän seikan luulisi erikoisesti kiinnostavan juuri ulkomaalaista lukijaa, kun hän huomaa harrastuksen Suomea kohtaan olleen niin elävän jo eräitä vuosikymmeniä ennen maan lopullista itsenäistymistä. Sen vuoksi olisi riittävästi aihetta käsitellä sitä laajemmin, aineistoahan ei puutu. Eurooppalaisesta adressista pitäisi mainita ainakin, mitkä maat siinä olivat mukana, ehkäpä kustakin maasta merkittävimmät allekirjoittajat, kansainvälisten oikeusoppineitten julkilausuma v.1910, parlamenttien vetoamus, ulkomainen vetoamus Karjalan rajapitäjien säilyttämiseksi muun Suomen yhteydessä, kagaalin ja aktivistien työ ulkomailla j.n.e. Ehkä tässä voisi mainita vielä Suomen osanotosta v.1900 Pariisin maailman näyttelyyn, milläoli huomattava poliittinen propagandamerkitys.

Harhakäsitysten torjumiseksi on tietysti hyvä, jos tällaisissa esityksissä erikoisesti huomautetaan, että Pariisin rauhankongressi nimenomaan päätti olla käsittelemättä Suomen kysymystä ja että Suomi ei ole Versailles'in luomia valtioita.

Ministeri

Vilho Oksanen

W W*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 5.

Ministeri Oksanen.

25/5-41.

Jali Wpl., min./ap-/pal

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 67/25.

Buenos Airesi SSA 25 P: NÄ tammi KUUTA 19 41.23/5-41

VIITTAUS: N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeris LLE

ASIA: Raportti n° 5/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministerielle raporttinsa n° 5/1941, joka sisältää

Muuan suomalainen lammasfarmari kertoo.

Ministeri *Kiio Kosunen*

20-11-41

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5/1941.

Buenos Airesi ssa 25 p:nä tammi kuuta (1941)

Asia: Muuan suomalainen lammassar-
mari kertoo.

5/345 he. 49
28/5-41
5 C32

Nyt kun kysymys villatuotannon lisaami-
sesta on meilla ajankohtainen, seanen kertoa mita muutamalla Ar-
gentinan suomalaisella lammassarfarmerilla, Alfred Ramströmilla on a-
siasta kerrottavaa.

Alfred Ramström on yksi niita suomalaisia, jotka saapuivat tanne Arthur Thesleffin ensimmäisen retki-
kunnan mukana v. 1906 asettuen Misionesiin Pohjois-Argentinassa. Misionesin ilmasto ei hanta kuitenkaan ajan pitkaan miellyttä-
nyt ja niin han erosi muista, lähtien etsimaan sopivampaa olin-
paikkaa. Nain han joutui kauaksi Etela-Patagoniaan, missa talvet
ovat kylmat ja kesat lampimat, asettuen lopulta sinne lammassar-
farmariksi. Siella hanella on Viedma-jarven rannalla, lähella Ar-
gentinan ja Chilen valista rajaa oma farminsa, "Estancia Helsing-
fors", missa han hoitaa useampituhatpaista (6 - 7.000) lammassarlau-
maansa. Han on siten tassa maassa - ehkapa koko maailmassakin -
suurin suomalainen lammassarfarmari ja harvoja hyvinvoipia siirto-
laisyamme Argentinassa. Professori Auer joutui viime tutkimusmat-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

kallaan poikkeamaan myös Estancia Helsingforsissa.

Taman jämerän siuntiolaisen farmarin käynti lahetystässä on ollut antoisimpia ja miellyttävimpia suomalaisvierailuja, mitä minulla on taalla ollut. Kiintoisaa oli kuunnella, kun hän kertoi elämästään ja kokemuksistaan ensin Misionesissa ja sitten Patagoniassa, mitä hyötyä hänellä oli ollut kotona, kansanopistossa saamastaan tietopuolisesta ja etenkin käytännöllisestä opista. Monitaiturina hanta oli lopulta ruvettu kutsumaan professori Ramströmiksi. Vanha kotimaa oli hänelle edelleen, yli 30 taalla eletyn vuoden jälkeen rakas, Hufvudstadsbladet hänelle tulee ja omasta aloitteestaan hän viime talvena lähetti avustuksena yhdessä erittäin pohjoismaalaisten naapurien kanssa kotimaahan 600 kg. villaa valittaen, että viranomaiset estivät hanta järjestämästä laajempaa keräystä, mikä varmaan olisi antanut hyvän tuloksen.

Tarinoitaessa lammashoidosta tiedustelin hänen käsitystään monivuotisena, kokeneena lammashoidon mahdollisuudesta kotimaassa. Hän arveli sen tuntemuksen ja niiden tietojen nojalla, mitä hänellä oli kotimaan oloista, lammashoidolla olevan etenkin Lapissa ja Pohjois-Suomessa yleensä hyvät ja luontaiset edellytykset. Asia näytti hanta erikoisesti kiinnostavan. Taman johdosta ja kun arvelin hänen kokemuksistaan mahdollisesti voivan olla hyötyä, pyysin hanta esittämään käsityksensä kirjallisesti, minkä hän myöhemmin tekikin. Kasitykse-
naan hän esittää asiasta seuraavaa:

"Viitaten Teidän toivomukseenne ja lampaanhoitoa Suomessa koskevaan keskusteluunne minulla on mielihyvä selostaa näkökohtiani saamieni kokemusten perusteella, huomattaen

samalla, että ne eivät voi olla täydellisiä, sillä lampaiden jalostus usein epäonnistuu tai ei vastaa siitä johtuvia kuluja.

Saadakseen hyviä tuloksia on tarpeellista tutkia huolellisesti laidunmaiden laatu, se villalaji, millä on kysyntää, liha, nahat ja turkikset. Tällaiset tutkimukset on suoritettava asianomaisessa maassa. Kuitenkin olen vakuutettu siitä, että Suomessa voitaisiin päästä hyviin tuloksiin, mitä tulee villan hienouteen, sillä on todettu, että kylmissä ilmastoissa villa tulee laadultaan hienoa.

Minulla on tilasto maailman lammasta- ja villatuotannosta. Suomessa on sen mukaan 1.000.000 lammasta, tuotanto 1,2 kg. elainta kohti, se on hyvin alhainen muihin maihin verrattuna, tuotanto Saksassa on keskimäärin 4 kg. ja Patagoniassa 3,5 kg. Arveluni mukaan Suomessa voitaisiin päästä samanlaisiin tuloksiin, käyttäen ulkoa tuotuja hyviä ja kyseessä oleviin tarkoituksiin soveltuvia siitoseläimiä.

Taalla saamieni kokemusten perusteella suosittelisin tai katson tarpeelliseksi hyvien tuloksien saavuttamiseksi seuraavaa kolmea lammastrotua: Corriedales, Romney Marsh ja Merino Australiano. Romney Marsh-rotua saadaan Englannista ja mainittua kahta muuta rotua luultavasti voi ostaa edullisemmin Argentinasta.

Miten näitä kolmea rotua käytetään ristisiitoksiin, vaatisi liian pitkän selostuksen.

Maatalouslaskennat osoittavat, että kaikki lammastrotut ovat maassa vähentymässä lukuunottamatta yllämainittuja kolmea. Näistä on eniten levinnyt Corriedales-rotu. Se on uusseelantilainen rotu ja siinä esiintyvät parhaiten yhtyneenä yl-

la esitetyt ominaisuudet, voidaan sita pitää ihanteellisena. Parhaat Corriedales-lampaat maassa ovat Patagoniassa. Hinnat, joita maksettiin viimeisissä näyttelyissä taalla rannikolla tämänrotuisista siitospasseista vaihtelevat 2.000 - 4.000 peson (28-56.000 markkaa) valilla elaimelta. Naita siitoselaimia ei ole saatavissa suurissa maarin, silla niiden paikallinen kysynta on hyvin suuri.

Yhteenvedo: Lammashoidon kohottaminen Suomessa korvaa arveluni mukaan hyvin ne ponnistukset ja paaomat, jotka siihen on sijoitettava. Mina tulen aina pitamaan kunniana saada olla mukana isänmaallisessa työssä, jos voin olla jollain tavoin hyödyksi."

Kuten tunnettua on lammashoito Patagoniassa suur-
tuotantoa. Siitahan on herra Ramströmin takalaisissa oloissa vaatimaton yritys paljon puhuva esimerkki. Yksityisten suuryritysten rinnalla on paljon ulkomaalaisia, lähinnä englantilaisia yhtiöitä. Vahinko, etta kotimaassa villan suurkuluttajat - verktehtaat - ja niita lähella olevat piirit eivät ole koskaan tulleet ajatelleeksi ja suunnitelleeksi suurpiirteista lammashoitoa. Mutta siihenhan on vielä nytkin mahdollisuutta. Kunpa herra Ramströmin esimerkki voisi olla esikuvana ja kiihottimena luomaan talla alalla kotimaassakin suuryrityksia, jotka varmaan vaikuttaisivat elahyttavasti lammashoitoon yleensakin maassamme.

Eraat herra Ramströmin lahettamat lammashoitoa koskevat julkaisut lahetan erikseen Ministeriölle.

Ministeri *Kiis O. Hassel*

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan Lähetystön Rap. 6.

Ministeri Oksanen.

14/3-41

Juli 1 kpl., sin. / kpl. / post. TALVIPOSTIPOSTITSE

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 137/40

6/345 kpl. 41
23/5-41

Buenos Airesi SSA 14 P:NÄ maalisk. KUUTA 19 41.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti n° 6/1941.

Lähetys myötäliittää kunnioitteen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 6/1941, joka sisältää Saksan suurlahettilas, vapaaherra von Thermann tilanteesta.

Ministeri *Lies Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6/1941.

Buenos Airesi ssa 14 p:nä maalis kuuta 1941 (41) 6/345 h.c. 41

Asia: Saksan suurlahettilas, vapaaherra
von Thermann tilanteesta.23/5-41
5 C32

Saksan suurlahettilas vapaaherra von Thermann palasi askettain kaksi kuukautta kestaneelta Berlinin-matkaltaan. Huhut olivat jo ehtineet kertoa hänen kokonaan jäävän sille tielle ja mainita von Papenin hänen seuraajakseen. Katsottiin nimittäin, että hänen kiireellinen lentomatkinsa Berliniin olisi ollut merkkina virallisesta tyytymättömyydestä hänen toimintaansa ja Saksan asemaan yleensä Argentinassa.

Mielestäni siihen ei pitäisi olla mitään aihetta. Totta kyllä Saksan suurlahettilasta samaten kuin sen suurlahetysten jäsensä nähdään nykyisin paljon vähemmän kuin aikaisemmin, eivätkä he enää anna maan tavan mukaan myöskään lehdille tietoja omista vastaanotoistaan, mutta muuten heidän, samaten kuin Saksan asema yleensäkin on taalla ainakin muuttumaton ellei sen voida katsoa vallassa olevan varapresidentti Castillon aikana virallisesti hiukan parantuneenkin entisestään. Lehdisten suhtautuminen kyllä on suunnilleen entisellään, mutta sehan merkitsee taalla lopultakin itse asiassa niin kovin vähän. Kuten aikaisemmin jo olen maininnut vaikuttavat taalla ratkaisevasti

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

maan ulkopoliittiseen suuntautumiseen toiset tekijät lähinnä armeija, jossa saksalaisystävällinen suunta on jokseenkin yleisesti vallalla.

Matkalta palattuaan on vapaaherra von Thermann kahteen otteeseen kertonut matkavaikutelmistaan. Niilla on ymmärrettävästi virallinen sävy, mutta niistä on syytä poimia eraita mielipiteitä. Kuten luonnollista kuvastuu näissa lausunnoissa horjunaton luottamus Saksan lopulliseen voittoon. Vihollisen pommitukset eivät ole saaneet Berlinissa - muista kaupungeista hän ei mainitse mitään - aikaan suuriakaan vaurioita. Ravintotilanne on hyvä, sillä Saksa hankki neljä vuotta varastoja tulevan sodan varalta ja ruokatarvaimin säännöstely, joka saatettiin voimaan heti sodan alussa, on poistanut täydellisesti nälänhädän mahdollisuuden. Hän mainitsi Argentinan Berlinin-suurlahettilaan lausuneen, että nykyisin Saksassa kulutetaan paljon rahaa syömiseen, mutta ei sen vuoksi, että keinottelijain olisi onnistunut nostaa hintoja, vaan saatavissa olevien elintarpeiden runsauden takia. Kuvaavaa sikalaiselle mielialalle myös on, että huvipaikat ovat täynnä yleisiä. +)

Italian tappioista vapaaherra von Thermann lausui, että niilla ei ole sodan kulkuun mitään ratkaisevaa vaikutusta. Amerikan Yhdysvaltain asema on hänen mielestään nyt toinen kuin edellisessä sodassa, jossa se auttoi Ranskan ja Englannin lisäksi myös Italiaa ja Venäjää. Sillä ei voi nyt olla mitään mer-

+) Askettain oli luonani hra Calvo, Argentinan v.a. asuinhoitaja Helsingissä. Hän oli matkannut viime tammikuussa Saksan kautta ja kertoi sieltä samaa mainiten, että elintarvetilanteessa on tapahtunut edellisestä vuodesta huomattava muutos parempaan arvatenkin vallattujen maiden kustannuksella. Kuvaavana piirteena hän mainitsi, että nyt siellä tarjotaan matkustajalentokoneissa shampanjaa ja whiskeyä, mikä ei ennen ollut sallittua.

nestystä auttaessaan yhtä ainoata maata, kun Italia on Saksan puolella, Ranska on vallattu ja Venäjä puolueeton. Ei ole unohdettava, että Japani kuuluu nyt kolmisopimukseen. Kysyttäessä, onko pelkoa Venäjän hyökkäyksestä Saksan kimppuun, jos tämä kehittää taktillista suunnitelmaansa lannistaa Suurbritanniaa sen elin-
kohdissa, hän vastasi, että se todistelu ei ole kestävä. Venäjä ei hyökkää Saksan kimppuun ja ystävyyssopimus vahvistaa tämän käsityksen.

Vaikkakaan Saksan uusi järjestelmä ei ole vientitavaraa, on kaikkien kansojen kuitenkin kasitettava, millaista muutoksen aikaa ihmiskunta elää ja suhtauduttava olosuhteisiin.

Argentina tulee nopeasti huomaamaan, että taloudelliset suhteet Saksaan tulevat olemaan sille ratkaisevat. Saksa ei ainoastaan pysty hankkimaan Argentinalle kaikkia sen tarvikkeita valmiita tavaroita, vaan ennen kaikkea ostamaan sen tuotteet. Ei tule olemaan suurempaa ostajaa kuin Saksa ja sen taloudellinen vaikutuspiiri Euroopassa. Yhdysvallat eivät koskaan voi ostaa niitä samassa määrin, se kun itse tuottaa samoja tavaroita kuin Argentina.

Eras yhteinen tuttava kertoi tiedustelleensa vapaaherra von Thernannilta Suomen asemaa. Hän oli vastannut, että Venäjän kynnet ovat kyllä syhyneet, mutta Berlinissa on päätetty Suomen saavan olla rauhassa. Samalla hän oli kertonut Venäjän menettäneen sodassa meitä vastaan n. 600.000 miestä.

Muuten Saksan suurlähetystö on tiedonannoissaan viimepäivinä muistanut myös Suomea. Tiedot ovat olleet yksinomaan taloudellisia ja koskeneet pohjoismaisen puutavarateollisuuden suun-

tautumista mannermaalle, Saksan osanottoa Helsingissa huhtikuun
18 pna avattavaan näyttelyyn sekä Suomen osanottoa Leipzigin
messuihin.

Ministeri

Timo Haavio

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA:

Buenos Airesissa olevan Laletyston rep. 7

Ministeri Orasmaa

16/3-41

Lah / kopol.

min. / kp. / pol.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 138/41

Buenos Airesi SSA 15 P.NÄ maalisk. KUUTA 19. 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti n° 7/1941.

Lähetystö myöntäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 7/1941, joka sisältää Argentiinan sisäpoliittinen tilanne.

Ministeri *Liio Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7/1941.

Buenos Airesissa 16 p:nä maaliskuuta 1941.

Asia: Argentinan sisäpoliittinen tilanne.7/345 hae - 41
23/5-41
5 C32

Argentina on potent neljatta kuukautta varsin pahea sisäistä pulaa, joka on vaikuttanut lamauttavasti ei vain kongressin teihin, vaan jonke vaikutukset tuhtuvat laajemmallaakin. Kun eräät tarkeat Suomen ja Argentinan väliset kysymyksetkin - maksusopimus ja luottoasia - ovat siitä karsineet, kerron tilanteesta lyhyesti. Tällä viikolla paastiin nimittain jo niin pitkälle, etta neljatta kuukautta avoinna olleet ulkoasiain- ja rahaministerin paikat taytettiin, joten näissa tarkeissa hallinnonhaaroissa paataan vahitellen normaaliin asiainkasittelyyn.

Raportissani n° 10/1940 mainitsin, etta eräät vuoden lopulle toimitettavat provinsivaalit tulisivat olemaan koetuskivi varapresidentti Castillon johtamalle hallitukselle, silla silloin nahtaisiin, jatkaako han presidentti Ortizin politiikkaa vastien vaalien toimittamista renhellisesti. Näin ei kaynyt. Seka Santa Fen etta Mendozan osavaltioissa vallassa oleva konservatiivinen puolue harjoittaa mita haikaillemattamista vaali-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

petosta varasi itselleen kuvernöörinpaikat ja enemmistön maakunnan edustuslaitoksessa, mikä tietää sitä, että nämä maakunnat lähettävät myös liittovaltion senaattiin "oikeata" väkää.

Vaalit aiheuttivat suunnattoman myrskyn etenkin radikaalipuolueen keskuudessa, joka olisi ilman epäilyä ollut voittava puolue, jos vaalit olisi toimitettu rehellisesti. Myös lehdistö tuomitsi vaalivaarinkäytökset yksimielisesti ja jyrkästi. Eikä oikeiston taholla yritetäkään kieltää, etteikö vaalivaarennystä olisi harjoitettu. Tapasin Santa Fé'n vaalien jälkeen erään kamarin sihteeristä. Hankin myöskin vaalipetoksen avoimesti lisäsi vain, että se oli niin taitavasti suoritettu, ettei voida osoittaa, miten ja missä se on tapahtunut. Samalla hän lausui siitä, että "me tiedämme millaista radikaalien hallinto on ollut emmekä me voi sallia heidän paluutaan hallitukseen." Tämä motiivointi on taalla aivan yleinen. Suuri "La Prensa"-lehti on sen kuitenkin osoittanut kestävämmäksi huomauttaen m.m., että tällaiset vaalivaarinkäytökset eivät suinkaan ole pelastaneet maata huonoilta hallitusmiehiltä viitaten avoimesti edellisen presidentin, kenraali Juston hallituskauteen.

Hallitus vain ei ole halunnut maaritella kantansa niiden suhteen. Se tyytyy ainoastaan selittämään, että se kunnioittaen osavaltioitten autonomiaa ei ole halunnut sekaantua niiden paikallisiin asioihin. Silloin radikaalit, joilla on edustajakamarissa muiden oppositioryhmien kanssa enemmistö, ryhtyivät jarruttamaan.

Rahaministeri Pinedo oli jättänyt kongressille laajan taloudellisen pulaohjelman. Hallituksen takana oleva se-

naatti sen jo ehti hyväksyä, mutta edustajakamari ei ole ottanut sitä käsitelläkseen ennenkuin on selvitetty edellämaintut vaaliskandealit. Samaten edustajakamari ei ole ryhtynyt käsittelemään kuluvan vuoden budjettiehdotusta, vaikka se oli kutsuttu ylimääräiseen istuntokauteen juuri sen ja hallituksen talouspoliittisen ohjelman takia. Hallitus ei ole myöskään uskaltanut jättää kongressin ratifioitavaksi Amerikan Yhdysvalloissa Banco Centralin pääjohtajan Prebisch'in tekemää kahta lainasopimusta, yhteensä 110 milj. dollaria, pelaten että oppositio jättää ne ratifioimatta kaiken uhallakin.

Ministeri Pinedo yritti tällöin rakentaa linnaa puolueiden välillä asettuen neuvotteluihin radikaalien johtajan, ent. presidentti Alvearin kanssa. Hän ei saanut kuitenkaan suunnitelmalleen konservatiivien kannatusta ja hän erosi. Sitten erosi ulkoasiainministeri Roca. Vastustuspuolueet alkoivat yhä äänekkäämmin vaatia presidentti Ortizin paluuta virkaansa, mutta tämä on tyytynyt vain antamaan julistuksen, jossa hän tuomitsee jyrkästi vaalivaarinkäytökset, sekä ottamaan vastaan omia poliittisia ystäviä ja vastustuspuolueiden poliitikkoja. Varapresidentti Castillo ja hänen hallituksensa jäsenet, jotka alkuaan myös neuvottelivat tohtori Ortizin kanssa, sitavastoin ovat mielenosoituksellisesti lopettaneet yhteyden hänen kanssaan.

Maalla on nyt tavallaan kolme presidenttiä: Varsinainen presidentti Ortiz, joka ei hoida virkaansa, mutta siitä huolimatta puuttuu asioiden kulkuun, varapresidentti Castillo, joka virallisesti ohjaa maan asioita ja ent. presidentti Justo, joka näyttää huomattavaa osaa kulussien takana, mistä

han jakelee neuvojaan ja ohjeitaan. Hänet mainitaan oikeiston tulevana presidenttiehdokkaana.

Poliittinen jännitys on varsin korkea. "Tavallisen miehen" mielestä tasta kaikesta selvitaan vain vallankumouksella. Ei tarvitse muuta kuin puhutella partureita ja autonkuljettajia, niin kuulee mika on kansan mieliala. Ei puutu myöskään huhuja sotilaskaappauksesta, joka tietysti olisi suunnattu jarrutusta harjoittavaa edustajakamaria vastaan. Mielipiteet käyvät kuitenkin armeijan keskuudessa hajalle, niin vakuutti minulle askettain muuan korkea ulkoasiainministeriön virkamies. Jotain ilmassa kuitenkin on, sillä hallituksen pääna toimiva varapresidentti kulkee sellaisen auto-, moottoripyöräkolunnain ja poliisivartioiden suojaamana ja hänen kulkuneuvojensa vahti ylittää usein vilkasliikkeisilläkin paikoilla oikein rohkeasti kaikki nopeusmaaraykset, että kaikki tämä varovaisuus tunnetaan tällaisessa "vapauden ja kansanvallan maassa" varsin oudolta.

Suuri kysymysmerkki on tohtori Ortiz, millainen on hänen terveyden tilansa ja voiko hän palata virkaansa, kuten radikaalit ja muut vastustuspuolueet vaativat. Senaatin oikeistolainen enemmistö ryhtyi siinä radikaaliseen keinoon asettaen komitean tutkimaan maan presidentin terveydentilaa ja antamaan lausuntonsa, onko hän kykenevä hoitamaan virkaansa. Siitä tuli uusi riita, sillä edustajakamari selittää senaatin ylittäneen tällä valtuutensa. Ja tohtori Ortiz taas puolestaan valttaa antamasta selvää vastausta puoleen tai toiseen. Viikko sitten suurlahettilaiden esittelijä sanoi minulle, että todennäköinen ratkaisu on se, että tri Ortiz lykkää valtaan

paluutaan vielä ainakin kolmella kuukaudella voidakseen jatkaa hoitoaan ja nähdäkseen lopullisesti, voiko hän kantaa hallituksen tuoman tyttäkan ja rasitukset. Sen jälkeen eras toinen ulkoasiainministeriön huomattava virkamies sanoi, että hän palaisi virkaansa jo ennen pitkä ja kolmas aivan valittomasti sen päälle, että se on mahdotonta, sillä hän on aivan sokea.

Luulisin ensimmäisen kannan olevan lähinnä totuutta. Viime maanantaina jattaessani tohtori Ortizille Valkoisen Ruusun ketjut sastoin henkilökohtaisesti todeta, että hänen fyysillinen tilansa on hyvä, mutta näkö on edelleen heikko. Ensiksimmäinittuun ratkaisuun viittaa myös se seikka, että tällä viikolla tapahtui alussa mainitsemani hallituksen täydennys. Vapresidentti Castillon hallituskausi siten jatkuu edelleen.

Uusi rahaministeri Acevedo oli samassa toimesta presidentti Juston hallituksen loppuajan. Eras tuttavani, jolla asemansa puolesta on pitkän aikaa ollut läheinen kosketus hallituspiireihin, sanoi hänestä lyhyesti: hyvä mies, mutta parempikin on. Ulkoasiainministerin varmana kandidaattina oli viikon alussa avustuskomiteamme presidentti, tohtori Bioy, joka oli ulkoasiainministerinä vuosina 1931 -32. Valitettavasti siitä suunnitelmasta ei kuitenkaan tullut mitään ja ulkoasiainministeriksi nimitettiin tohtori Guifazú, joka on Argentinan suurlahettilana Vatikaanissa, oltuaan sitä ennen useita vuosia lahettilana Bernissa. Hän kuuluu eraan ulkoasiainministeriön korkean virkamiehen lausunnon mukaan aarimaiseen oikeistoon, tunnettu kiihkeänä katolilaisena.

Eraanlaisen laukeamisen tämä hallituksen täyden-

nys joka tapauksessa toi mukanaan, sillä se osoitti, että tohtori Ortizin paluu virkaansa siirtyy tuonnemmaksi. Millaiseksi tilanne kongressissa muodostuu, jatkuuko jarrutus, on tällä hetkellä vielä epätietoista.

Ministeri

Vilho Oksanen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissä olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Orasmaa

29/3 1941

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
KIRJELMÄ n:o 151/47
Buenos Airesi SSA 29 P.NÄ maalisk. KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12/346 Pal. S - 41		
6/8-41		
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C32	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti No. 8/1941.

Lähetys myötäliittää kunnioit-
taen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa No. 8/1941, joka
sisältää

Kunniamerkkien jättä Argentinan
ja Uruguayn presidenteille y. m.
henkilöille.

Ministeri *Kalle Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8/1941.

Buenos Airesissa 29 p:nä maalis kuuta 1941.

12/246 Tal. S-41

Asia: Kunniamerkkien jättö Argentiinan
ja Uruguayan presidenteille y. m.
henkilöille.

6/8-41

5 C32

Saatuani Bore X:n mukana sodan johdosta myönnetyt kunniamerkit toimialuellani kävin järjestämään "ketjun" jättämistä Argentinan presidentille, tohtori Ortiz'ille, joka on edelleen virkavapeana sairauden takia. Protokollapaallikkä, ministeri Chiappe ilmoitti, että presidentti Ortiz oli määrännyt audienssin t. k. 10 p:ksi. Samalla hän tiedusteli puhetta. Mainitsin esjätelleeni lausua tilaisuudessa muutamien sanan, minkä johdosta hän pyysi puheeni sananmuodon etukäteen, jotta tohtori Ortiz voisi sitten helpommin vastata. Valmistin sitten lyhyen puheen, jossa mainitsin Argentinan meillemme tekemat, suuriarvoiset palvelukset konfliktimme johdosta ja aikana. Tein sen sitä suuremmalla syyllä, kun minulle oli ulkoministeriössä valitettu, että virallisessa sini-valkokiinjassamme ei oltu mainittu sanallakaan, ei johdannossa eikä asiakirjan joukossa, Argentinan historiallisesta osuudesta konfliktin käsittelyssä.

Tohtori Ortiz otti minut vastaan ministeri Chiappen, poikansa ja vavynsa lasnaollessa. En ollut

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nahnyt hanta lähes vuoteen, koko sairauden aikana. Hän vaikutti ruumiillisesti erittäin terveeltä ja henkisesti virkeältä. Väikutelmani oli melkoista edullisempi ennakkokäsitystäni. Vain näkö on hänellä edelleen heikko, sen saatoin todeta. Vastatessaan puheeseeni - hän teki sen vapaasti - hän viitaten Argentinan omaksumaan kantaan lausui, että hän on vain tulkinut, välittömällä eleellä, rotunsa ja kansansa jalomielisen ja ritarillisen tunteen. "Tunsimme samat vapauden tuskat, samat oikeuden ihanteet, jotka johtivat teidät karsimaan ja taistelemaan sankarillisella lujuudella, mutta emme voineet ilmaista tätä periaatteiden yhteyttä laajemmassa ja käytännöllisemmässä muodossa inhimillisen ja sosiaalisen solidaarisuuden mukaisesti."

Seremonian päättyttyä presidentti Ortiz keskusteli kanssani hetkisen kahden kesken tiedustellen lähinnä tilannetta maassamme sodan jälkeen. Siirtyen yleispoliittiseen tilanteeseen hän lausui uskovansa demokratian ja vapauden voittoon. Lopuksi hän pyysi minua uudelleen esittämään Herra Tasavallan Presidentille kiitöksensä hänelle osoitetun huomaavaisuuden johdosta.

Tilaisuus sai pienen, sisäpoliittisen jälkinäytöksen. Muuten en nimittäin voi selittää, että presidentti Ortiz antoi ennakkolta minun kanssani sopimatta tilaisuudessa vaihdetut puheet lehdistölle. Aikaisemmissa vastaavissa tilaisuuksissa ei oltu näin menetetty, sen vuoksi se tuli minulle yllätyksenä. Toisaalta kunniamerkkimme jättö oli niin erikoinen tapaus, niin suuri tunnustus Argentinan esiintymisestä, että hän yhtä vähän kuin lehdetkaan eivät malttaneet olla tekemättä siitä suurta numeroa.

Merkkien jättö ent. ulkoasiainministerille José Maria Cantilolle, tohtori Bioylle y. m. tapahtui lähetystössä t. k. 13 p:nä. Oli kiirettä järjestää tilaisuus nopeasti, sillä tohtori Bioy mainittiin aivan varmaksi ehdokkaana Ulkoasiainministerin paikalle, joten oli saatava merkit jätettyä ennen nimitystä, muuten hänelle myönnetty merkki olisi käynyt liian alhaiseksi. Ministeri Chiappe oli mukana lähetystössä järjestämässäni juhlatilaisuudessa antaen siten sille virallisen leiman. Puheessani korostin erikoisesti ministeri Cantilon osuutta Argentinan kannan maaramisessa, kuinka hän oli valittomasti nähnyt Moskovan esitettyä meille vaatimuksensa niissä piilevän vaaran ja toiminnut meidän auttamiseksemme. Ministeri Cantilo vastasi puheeseen, samaten Argentinan Punaisen Ristin presidentti, tohtori Vignau, pyytään saattaa heidän kiitoksensa hallitukselleni. .

Jätettyäni valilla merkit takalaisille Skandinaaveille - Ulkoasiainministerin mielestä heitä ei nimittäin voinut ottaa mukaan argentalaisille myönnettyjen merkkien jakotilaisuuteen - lähdin suorittamaan vastaavaa tehtävää Montevideossa. Muodollisuudet poikkesivat siellä melkoisesti argentalaisista. Kun Buenos Airesissa olin tehnyt ilmoituksen merkistä ja audienssipyyntöni suullisesti, oli Montevideossa tehtävä kaikki kirjallisesti. Vanhan ystävän, suurlahettilaiden ensimmäisen esittelijän Carlos Fermin Yereguin suosiollisella myötävaikutuksella kaikki järjestyi kuitenkin hyvin. Presidentti, kenraali Baldomir maarausi audienssin t. k. 25 p:ksi. Samalla mainittiin, että ulkoasiainministeri, tohtori Guani olisi ti-

laisuudessa mukana ja etta mina saisin jattaa hanelle suurris-
tin samalla kerralla. Mitaan pitkia puheita ei pidettaisi. Au-
dienssi oli erinomaisen miellyttava. Molemmat kiittivat sydämelli-
sin sanoin heidan osaksensa tulleesta huomaavaisuudesta lausuen
samalla tunnustuksensa ja ylistyksensa meille taistelumme johdos-
ta, pyytaen samalla saattamaan tervehdyksensa ja kiitoksensa
Herra Tasevallen Presidentille. Niin hyvin taalla kuin Buenos
Airesissakin teki merkkien jako mita parhaimman vaikutuksen.

Ministeri Liis Oksanen

P. S. Saanen vielä mainita, etta sen jalkeen kuin edella oleva
selostus on laadittu, olen saanut vastaanottaa seka president-
tien Ortizin ja Baldomirin etta ministerien Cantilon ja Guanin
muistovalokuvat omakatisine omistuksineen.

Liis

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissä olevan lähetystön raportti n:o 9

Ministeri Orasma

21/5 1941

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
KIRJELMÄ n:o 243/54
Buenos Airesi SSA 21 P:NÄ touko KUUTA 19 41.

U. AIRMIN
15/346 Pal. S-41
6/8-41
RYHMÄ OSASTO ASIA
5, C32

VIITTAUS: N
P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o
VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeri LLE

ASIA: Reportti No. 9/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen
Ulkoasiainministeriölle raporttinsa No.9/1941, joka sisältää

Mielialoja Argentinan ruotsalaisten
keskuudessa.

Ministeri *Riito Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9/1941

Buenos Airesi ssa 21 p:nä touko kuuta 1941. 13/346 Pal. S -41

Asia: Mielialoja Argentinan ruotsalaisten keskuudessa.

6/8 - 41

8 C32

Amerikkalaisen sanomalehtimiehen Leland Stowe'in tunnetut artikkelit Ruotsin suhtautumisesta sotaamme, jotka myskin takalainen suuri aamulehti "La Nación" julkaisi; vaikuttivat takalaiseen ruotsalaiseen siirtokuntaan kovin järkyttävästi. Tosin ruotsalaisten omassakin keskuudessa tasta kysymyksestä oli aikanaan oltu erimielisiä. Niinpa lähetysten ja seurakunnan pastori Nils Bääthe piti viime vuonna Ruotsin lipunpäivänä-kesäk. 6 p:nä -saarnan, jossa hän arvosteli niin ankerasti maansa ja kansansa moraalista tasoa ja kuntoa vastakohtana suomalaiselle, että ruotsalainen siirtokuntansa itsensä syvästi loukatuksi. Myskin Ministeri Winter mainitsi siitä minulle. Eräillä skandinaavisille piireille antamillamme päivällisillä pastori Bääthe toisti samoja ajatuksia erittäin kauniissa puheessa.

Leland Stowe kaivoi nyt odottamatta auki vanhan haavan. Se koski sitä kipeämmin, kun aikanaan jo takalainen lehdistö oli arvostellut

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Ruotsin asennettu erittäin ankarasti saastamatta pilakuviltaan vanhaa kuningas Kustaatakaan, minkä johdosta Ruotsin lähetystö katsoi tarpeelliseksi antaa pitkan selitysomaissen luettelon Ruotsin meille antamasta avusta.

Tapasin sattumalta ministeri Wintherin, kun hän oli Leland Stowe'in kirjoitusten johdosta menossa Ulkoministeriön arkistopäällikön Navarro Monzón puheille, joka, kuten tunnettu, kuuluu La Naciónin toimitukseen. Hän kertoi mielialan ruotsalaisen siirtokunnan keskuudessa olevan hyvin artyneen, minkä johdosta hän katsoi olevansa pakotettu puuttumaan asiaan rauhoittaakseen kansalaisiaan. Hänellä oli jo laaja vastine valmiina La Naciónia varten. Sanoin ymmärtäväni hänen asemansa, mutta toisaalta lausuin epäilykseni, ottaisiko La Nación julkaistakseen mitään oikaisua jonkun nimellavarustetun kirjeenvaihtajakirjoituksen johdosta. Myöhemmin hän kertoi Navarro Monzón esittäneen hänen vastineeseensa muutoksia, joita hän ei kuitenkaan katsonut voivansa hyväksyä, minkä johdosta hän kirjoitti vastineensa uudelleen lähettäen sen sitten La Naciónille. Lehti ei sitä kuitenkaan julkaissut yhtä vahan kuin erään kolonian jäsenenkaan laatimaa vastinetta. Ministeri Winther kertoi silloin kaantyneensa kirjeellä lehden päätoimittajaan pyytäen vastineensa julkaisemista. Sekin epäonnistui. Päätoimittaja lupasi vain jos-sain sopivassa yhteydessä lehden antavan Ruotsin menettelyä oikeisevan maininnan.

Tämän lupauksensa lehti täyttikin sitten myöhemmin mainiten eraassa kirjoituksessaan m. m. kuinka paljon rahaa Ruotsi antoi meille ja kuinka paljon vapaaehtoi-

sia, lääkäreitä ja sairaanhoitajia oli tullut meille avuksi j. n. e. . Ministeri Winther oli omien sanojensa mukaan tähän tyytyväinen. Saattoihan hän siten ainakin kolonialleen osoittaa tehneensä ja saaneensa jotain aikaan. Minusta tallainen selitys näin pitkän ajan perästä ja melkoisen erillisenä muusta yhteydestä ei tuntunut onnistuneelta. Sanoin sen johdosta myöhemmin Navarro Monzólle, että onko hän itse vakuutettu vapaaehtoisten, harjoittamattomien voimien tehokkuudesta nykyaikaisessa sodassa. Mutta ministeri Winther oli tyydytetty ja se oli pääasia.

Ministeri

Uilo Oksanen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevat lähetystön raportit n:o 10.

Ministeri Orasmaa

21/5 1941.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
KIRJELMÄ n:o 244/55
Buenos Airesi SSA 21 P:NÄ touko KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ASIA: Raportti no. 10/1941.

14/346 Pal. S. 41.
6/8-41

KYHMA	OSASTO	ASA
5	(32)	

Ulkoasiainministeriö LLE

Lähetystö myöntäliittää kunnioittaen
Ulkoasiainministeriölle raporttinsa no. 10/1941, joka sisäl-
taa

Keskustelu Ranskan suurlahettilaan
Peyrouton'in kanssa.

Ministeri *Teijo Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10/1941.

Buenos Airesi ssa 21 p:nä touko kuuta 19 41.

Asia: Keskustelu Ranskan suurlahetti-
laan Peyrouton'in kanssa.

5 C32

Minulla oli askettain tilaisuus lyhyeen keskusteluun Ranskan suurlahettilaan Peyrouton'in kanssa, joka siirtyi tanne Petain'in hallituksen sisäministerin paikalta toistamiseen maansa edustajaksi." Ensi kerralla minut laheittivat tanne kommunistit, toisella kerralla saksalaiset ", kuten han minulle sanoi.

Peyroutonia mainittiin aikanaan Pétain'in hallituksen voimamieheksi. Nelivuotisen tuntemuksen perusteella pitäisin tata kasitysta liioiteltuna. Henkilökohtaista rohkeutta hanelta tiettavasti ei kylläkaan puutu eika suorasukaisuutta, mihin edellämainitsemani sanatkin viittaavat. Hanen Mussolini/hailunsa oli yhtä tunnettu kuin hanen täydellinen demokratian halveksumisensa. Eika han myöskään peitellyt haluaan kostaa poliittisille vastustajilleen. Mutta tama ei nähdäkseni riita tekemaan hanesta voimaluonnetta. Suurlahettilaan paikkansa han otti aluksi perin kevyesti kasittaan taallaolonsa jonkinlaiseksi kansanrintamahallituksen anta-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

maksi rangaistukseksi koettaen huvittelulla keventää mielenkarkauttaan. Hän ei piitannut diplomaattisista muodollisuuksista-kaan laiminlyöden ne ylimielisyydellään siinä määrin, että se herätti yleistä puheenaihetta. Ensimmäisen suurlahettilaskautensa lopulla hän toimi kuitenkin menestyksellisesti ranskal. argentinalaisten kulttuurisuhteiden hyväksi. Mutta arvokkuutta ja tiettyä jaykkyttä rakastavien argentinalaisten seurapiirien suosiota hän ei erikoisemmin onnistunut voittamaan, mihin osaltaan vaikuttivat eräät yleisesti tunnetut 'gaffe'it, kuten eräs ulkoasiainministeriön herroista hänestä huomautti.

Rajoitun keskustelustamme mainitsemaan seuraavaa. Peyroun huomautti ensinnakin, että Ranskan luhistaminen ei ollut niinkaan sotilaallinen tappio kuin seuraus maan noudattamasta sisäpolitiikasta. De Gaulle'ilaisia ei Ranskassa ole. Maahan ovat liittyneet vain ulkomaille paenneet kansanrintama-aineokset, ent. parlamentaarikot, pankkiirit ja juutalaiset. Ranskassa De Gaulle katsotaan petturiksi. Suurin osa ranskalaisia sen sijaan kyllä edelleenkin toivoo Englannin voittoa. On niitä, joitten kannan määrä toive, toiset näkevät asiat realistisesti. Omasta puolestaan hän sanoi arvostelevansa tilannetta realistisesti ja sellaisena hän ei pitänyt Englannin voittoa mahdollisena ei ainakaan ilman Yhdysvaltain mukeantuloa. Sekin merkitsee nykyisen avunannon lisäksi lähinnä laivaston myötävaikutusta laivasaattueiden turvana. Yhdysvaltain armeija taasen ei merkitse koulutuksen puutteessa sitakaan kuin Englannin. Lavalin paluu hallitukseen merkitsisi täyttä liittoa Saksan kanssa, mah-

dollisesti Pétain'in eroa ja kansalaissotaa. Darlan sitavastoin haluaa rajoittaa suhteet ainoastaan kiinteampaan yhteistoimintaan Saksan kanssa.

Ranskalla on tähän asti Argentinassa ollut erittäin suuri myötätunto. Vichyn hallitukseenkin on suhtauduttu erittäin suopeasti niin kauan kuin todettiin Pétain'in torjuvan Saksan lähentelypolitiikan. Viime aikoina on lehtiin tullut toinen savy. Ja toissa päivänä ulkoasiainministeriön lainopillinen neuvos sanoi minulle, että Peyrouton'in suhteet seuraajiin ovat käyneet erittäin viilleiksi.

Ministeri

Kiilo Oksanen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissä olevan lähetystön raportti n:o 11.

Ministeriö Orosmaa

22/5 1941

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 255/56

Buenos Airesi SSA 22 P:NÄ touko KUUTA 19 41.

VIIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 157346 Pal. S - 41		
6/8-41		
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
J	C32	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 11/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 11/1941, joka sisältää

Kysymys sanomalehtipaperin valmistuksesta ja oman lehtipaperimme asemasta Argentinassa.

Ministeri *Anto Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11/41.

Buenos Airesi ssa 21 p:nä touko kuuta 1941.

Asia: Kysymys sanomalehtipaperin valmistuksesta ja oman lehtipaperimme asemasta Argentinassa.

15/346 Gal. 8.41
6/8.41

5 C32

SISALTO: Argentinassa kiinnitetty huomiota sanomalehtipaperin valmistukseen omassa maassa; hallitus asettanut komitean lähinnä selvittämään kysymyksen raaka-ainepuolta; huomioita oman lehtipaperimme myyntiorganisatiosta.

Brasilian toimenpiteet omaan raaka-aineeseen perustuvan sanomalehtipaperiteollisuuden perustamisesta ovat antaneet uutta virikettä samansuuntaisille ajatuksille myös Argentinassa. Lehdet ovat käsitelleet asiaa useissa kirjoituksissa lausuen käsityksenään, että Argentinassa on riittäviä edellytyksiä sanomalehtipaperin valmistukseen tarvittavalle selluloosateollisuudelle!

Maan hallitus on lähinnä näiden kirjoitusten johdosta katsonut tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin. Maatalousministeriö on asettanut etupäässä metsätalousmiehistä koonpanun komitean, joka on saanut tehtäväkseen antaa pikaisen lausunnon kyseessä olevan teollisuuden mahdollisuuksista s.o. raaka-ainekysymyksestä. Eräs komitean jäsen on jo ehtinyt antaa sen töistä hyvin myönteisen ennakkolausunnon. Hän kuuluu olevan koko kysymyksen varsinainen spiritus rector, eikä suinkaan ensi kertaa.

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tämä komitean tehtävä ja mainittu ennakkolausunto onkin antanut eräille lehdistöle aihetta huomauttaa, että olisi ollut edullisempaa lähteä kehittämään kysymystä erään aikaisemmin sitä selvittämään asetetun saksalaisen teknillisen komitean lausunnosta, jossa ehdotettiin p.o. teollisuuden perustamista Misionesin territoriossa kasvavien brasilialaisen araukariametsien varaan.

Myös yksityisten teollisuuden harjoittajien s.o. Celulosa Argentinan taholta on puututtu asiaan ja huomautettu, että kysymys ratkeaa parhaiten jo olemassa olevan teollisuuden varassa. Yhtiön tuotanto on nykyisin n. 25.000 tonnia olki- ja 5.000 tonnia bamburuokoselluloosaa ja 8.000 tonnia pääasiallisesti poppelihioketta.

Asiantuntevalla taholla ei näitä suunnitelmia pidetä minään vaarallisina, sillä ne uudistuvat taällä aina jonkun vuoden kuluttua. Palaan aikamani tarkemmin asiaan, kun komitea on saanut valmiiksi mietintönsä.

Tässä yhteydessä muutama sana myös oman lehtipaperimme asemasta ja tuontimahdollisuudesta etenkin kun sekä Banco Centralin että valuuttakomissionin taholta on siihen kiinnitetty huomiota, kuten olen aikaisemmin maininnut. Nämä tiedustelut viittaavat mielestäni siihen, että meillä on todennäköisesti edelleenkin mahdollisuuksia saada vaikeuksitta valuuttaa lehtipaperille vieläpä suurillekin määrille. Ei ole aivan mahdotonta, että tässä takana olisi myös ajatus, että se helpottaisi Argentinan sanomalehdistön vapautumista Englannin holhouksesta, lehdistö kun käyttää nyttemmin pääasiallisesti kanadalaista ja newfoundlandilaista paperia.

Tiedustelin tilannetta paperimme pääedustajalta, joka puolentoistavuoden poissaolon jälkeen saapui askettain tänne lyhyelle käynnille, aikoen palata näinä päivinä jälleen takaisin.

Hän lausui lähtevänsä paluumatkalle, koska täällä ei ole mitään tekemistä, suurilla lehdillä kun on sopimuksensa eivätkä ne halua meiltä ostaa, kun emme voi antaa niille garantiaa siitä, että voimme heille myös toimittaa tavaraa.

Epäilemättä tilanne on hänen kannaltaan tällainen, sillä hänhän on tottunut siihen, että hän tulee tänne tekemään vain suuria ostosopimuksia ja hänen konttorinsa hoitaa pienemät myynnit. Toinen asia kuitenkin on, onko se tätänykyä täysin meidän etujemme kanssa sopusoinnussa, kun on kyseessä meidän tärkein vientituotteemme ja olisiko jotain tehtävissä nykyisissäkin olosuhteissa vientimme lisäämiseksi. Sen vuoksi rohkenen puuttua asiaan, vaikka tiedänkin, että se on arkaluontoinen.

Minulla on eräiltä toisilta aloilta toisenlaisia huomioita. Jos esim. Puuhiomoyhdistyksen kartonkiedustus olisi omaksumut saman kannan, olisi sen myynti varmaan jäänyt hyvin epävarmaksi. Nyt sillä on täällä melkoinen varasto, joten se on ainakin toistaiseksi riippumaton laivaliikenteen tuottamista vaikeuksista. Kokemukset faneerin suhteen viittaavat samaan. Se edustaja joka pitää suurta varastoa, pystyy myös myymään, kun taas ne edustajat, jotka toimivat pienten, kapitaaliköyhien tuojien varassa, eivät voi taata edustamilleen tehtaille yhtä varmasti tilauksia ja heidän toimintansa on lisäksi herkempi vahingollisesti vaikuttaville muutoksille valuuttasäännöstelymääräyksiin.

Mitä erikoisesti lehtipaperiin tulee, on kauppaneuvos Heinonen tietääkseni tuojistamme ainoa, joka on hankkinut jatkuvasti suurempia määriä. Se lienee antanut hänelle ajatuksen pyrkiä tällä alalla jonkinlaiseen monopoliasemaan, mitä hänen taloudellinen asemansa ja vankat suhteensa ovat omiaan tukemaan. Jos se kuitenkin syystä tai toisesta kohtaisi vaikeuksia, olisi nähdäkseni olemassa toinenkin tapa hoitaa myyntiämme. Paperinvientijärjestömme voisi perustaa tänne oman toimistonsa paikallisen

sisaryhtiön muodossa, jolla yhtiöllä olisi oma varastonsa ja myisi suoraan kuluttajille. Tähän ratkaisuun kehoittaa mielestäni sekin, että jo nytkin suunnitellaan siirtymistä - sikäli kuin on kyseessä suurkuluttajat - suoriin myynteihin ilman tähänastista tuontiliikkeiden välitystä. Oma konttori olisi siten koko askel suunnitellun puolineisen asemesta. Meidän koko myyntiorganisatiomme lisäksi edellyttää tällaista edustusmuotoa. Sillä olisi sitäpaitsi se suuri etu, että paperiedustuksemme pääsisi suoraan kosketukseen muihin tuontipiireihin ja viranomaisiin. Nyt siltä puuttuu täydelleen nämä yhteydet. Näin on esim. Ruotsin S.K.F. järjestänyt täällä edustuskysymyksensä. Ja äskettäin sen tšekäläisen konttorin s.o. sisaryhtiön johtaja valittiin Argentinan kauppakamarin hallituksen jäseneksi, varmaankin hyödyksi sekä yhtiölle itselleen että myöskin Ruotsille.

Ministeri

Vilho Oksanen

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissa oleva lähelytös raportti n:o 12.

Ministeri Orasmaa

22/5 1941.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 256/57.

Buenos Airesi SSA 22 P:NÄ toukom KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖN
16/346 Pal. D - 41
6/8 - 41
RYHMÄ OSASTO
5 C32

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti n° 12/1941.

Lähetystö mystäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 12/1941, joka sisältää Argentinan ja Amerikan Yhdysvaltain välisistä suhteista.

Ministeri

Tuomas Oksanen

Buenos Airesi...SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12/41.

Buenos Airesi ssa 21 p:nä touko kuuta 191941.

16/346 Pal. S - 41

6/8-41

Asia: Argentinan ja Amerikan Yhdysvaltain välisistä suhteista.

5 C32

SISÄLTÖ: Argentinan ja Amerikan Yhdysvaltain kaupallisten suhteiden kehitystä vaikeuttaa v. 1935 tehdyn saniteettisopimuksen ratifiointia kohdannut vastustus Yhdysvaltain agraripiirien taholla. Siihen ovat pääasiallisesti kaatuneet kaikki viimeaikaiset neuvottelut. Se lyö leimansa myös näiden maiden välisille poliittisille suhteille; useissa kysymyksissä Argentina on omaksunut Yhdysvalloista poikkeavan kannan.

Näinä päivinä on Argentinan uusi ulkoasiainministeri Guiñazú vierailut Washingtonissa, missä on vaihdettu erittäin ystävällisiä tervehdysaanoja ja -puheita. On sen vuoksi syytä muutamalla sanalla selostaa näitä suhteita, jotka - kuten aikaisemmin olen tiedoittanut - eivät todellisuudessa ole yhtä läheiset ja lämpimät kuin niistä käytetyt sanat virallisissa ja epävirallisissa tilaisuuksissa.

Näiden suhteiden vaikea kompastuskivi on v. 1935 tehty saniteettisopimus, jonka piti tasoittaa tietä Argentinan lihanviennille Yhdysvaltoihin. Se on kohdannut niin ankaraa vastustusta Yhdysvaltain agrarivaltioiden taholta, että se on jäänyt ratifioimatta. Viime vuonna presidentti Roosevelt antoi lupa-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

uksensa siitä Argentinan ent. oikeusministerille Melolle, joka edusti maataan Havanan konferenssissa ja poikkesi sillä matkalla Washingtoniin. Asiaa ei parantanut se, että hän päästi tämän lupauksen indiskreetisti julkisuuteen, mikä sitten antoi Wilkielle aiheen käyttää Argentinan lihaa vaalivalttina, mikä ei täällä tietenkään tehnyt suotuisaa vaikutusta. Tähän agrariipiirien vastustukseen on hiljattain onnistuttu kongressissa saamaan ensimmäinen murtuma. Onko se riittävä vastarinnan lopulliseen sortumiseen, on kuitenkin vielä liian aikaista sanoa.

Pääasiallisesti tähän kysymykseen ovat sortuneet kaikki tähänastiset yritykset kauppasopimuksen teosta. Viimeksi sitä yritti vuoden vaihteessa kolmen kuukauden ajan keskuspankin pääjohtaja Prebisch. Matkan näkyväisenä tuloksena oli kaksi yhteensä 110 milj. dollarin lainaa, mutta niitä koskevat sopimukset odottavat täällä vielä ratifiointiaan. Nyt ulkoasiainministeri Guifazún vierailun yhteydessä on puhuttu jälleen uusista neuvotteluista, on mainittu jo päiväkin, milloin sopimus allekirjoitettaisiin ja virallisella argentalaisella taholla on sopimukseen julkisesti kiinnitetty suuria toiveita. Mutta ei puutu pessimistejäkään. Niinpä suurlähettiläs Ruiz Moreno, jonka kanssa äskettäin puhelin pitkään päivän kysymyksestä, lausui epäilyksensä neuvottelujen lopullisesta onnistumisesta, sillä eihän ole nytkään varmuutta siitä, onnistuttaisiinko sopimukselle saamaan kongressin hyväksyminen. Vaikeudet ovat edelleen samat kuin ennenkin. Tällä välin Argentina on puolestaan supistanut pohjoisamerikkalaisten tavarain tuontia joko kieltämällä tai vähentämällä niiltä tuontilupia. Autojen tuonti varsinkin on ajoittain ollut aivan keskeytyksissä ja helpoitusta tilanteeseen saatiin vain autotehtaiden myöntämien lainojen muodossa.

Tätä taustaa vastaan on katsottava Amerikan Yhdysvaltojen epäonnistumista yrityksissään lähemmän poliittisen yhteistyön aikaanseemiseksi Argentinan kanssa. Siihen vaikuttaa myös - kuten eräs ulkoasianministeriön korkea virkamies minulle lausui - epäluulo Yhdysvaltoja kohtaan. Rosevelt ei ole aina vallassa, emmekä me voi unohtaa Yhdysvaltain aikaisempaa politiikkaa yksinpä Wilsoninkin aikana etelä-amerikkalaisia maita kohtaan, sanoi hän. Havannan konferenssin tärkein saavutus oli sopimus Euroopan maiden amerikkalaisista siirtomaista. Siihen ei Argentina ole vielä liittynyt. Viime vuoden lopulla niin aktueli kysymys Amerikan puolustukseen kuuluvista laivasto- ja lentotukikohdista, jota tutkimaan Yhdysvallat olivat tännekin lähettäneet pari meriupseeria, kaatui täällä ja Argentinan vaikutuksesta Uruguaynkin positiivinen suhtautuminen näihin suunnitelmiin kääntyi niille vastaiseksi. Nyt esillä olevaan kysymykseen Amerikan satamissa olevien akseli- ja vallattujen maiden kaupalaivain valteuksesta Argentina on jälleen suhtautunut toisin kuin Yhdysvallat. Vaikkakaan ei ole puuttunut samanlaista menettelyä puolustavia mielipiteitä, on hallitus kuitenkin julkisesti ilmoittanut, ettei se hyväksy valtausperiaatetta vaan puoltaa joko laivojen ostamista tai vuokraamista.

Argentinan ulkopoliittinen asenne poikkeaa siten pitkin linjaa pohjoisamerikkalaisesta. Yhdysvallat käyttävät kaikkia keinoja tehostaakseen vaikutustaan täällä. Parhailleen näissä maissa kiertää presidentti Roseveltin erikoislähettilänä filmitähti Fairbanks j^{or}. Samaten näistä maista kutsutaan eri aloilta vierailijoita Yhdysvaltoihin. Epäilen kuitenkin tokko näillä vierailuilla on toivottua vaikutusta niinkauan kuin n.s. hyvän naapurisuuden politiikka ja panamerikkalainen yhteistyö osoittavat vain kauneiksi, mutta valitettavasti tyhjiksi korulauseiksi.

Kysymys Amerikan Yhdysvaltain liittymisestä sotaan on
ilmassa. Argentinan suhtautumisesta siihen käsittelen erikseen.

Ministeri *Vilho Oksanen*

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA: _____

Buenos Airesissä oleva lähetystön raportti n:o 13.

Ministeriö Osasto

21/5 1941

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 257/58.

Buenos Airesi SSA 22 P:NÄ touko KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
17/347 Pal. S -41
6/8-41
5 C32

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti n° 13/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle reporttinsa n° 13/1941, joka sisältää Kysymys Amerikan Yhdysvaltain osallistumisesta sotaan.

Ministeri

Timo Vasama

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13/41.

Buenos Airesi ssa 21 p:nä touko kuuta 19 41.

Asia: Kysymys Amerikan Yhdysvaltain osallistumisesta sotaan.

12/347 Sal. S - 41
6/8-41
5 C32

SISALTO: Amerikan Yhdysvaltain liittymistä sotaan pidetään hyvin todennäköisenä. Sen sijaan on hyvin vähän luultavaa että etelä-amerikkalaiset maat asettuisivat Yhdysvaltain kanssa solidaarisiksi huolimatta siitä, että ne ovat kaikin tavoin koettaneet näissä maissa lisätä vaikutusvaltaansa.

Kysymys Amerikan Yhdysvaltain liittymisestä sotaan on myöskin täällä yleisenä puheenaiheena sitäkin suuremmalla syyllä, kun siitä johtuu toinen kysymys, jonka asettamista ei voida välttää, nimittäin kuinka tulisi Argentina, koko Etelä-Amerikka tässä tapauksessa suhtautumaan sotaan, tulisiko se olemaan solidaarinen Amerikan Yhdysvaltain kanssa vaiko ei?

Mitä ensiksimmäinittuun kysymykseen tulee, niin yhä useammat alkavat olla eversti Lindbergin ja ent. presidentti Hooverin varoittavista lausunnoista huolimatta vakuutettuja Yhdysvaltain asettumisesta julkisesti ja avoimesti Englannin rinnalle niin pian kuin se katsoo varustelujensa ehtineen riittävän pitkälle. Tässä suhteessa on ollut oireellista Yhdysvaltain tšekäläisen suurlähettilään menettely. Hänenhän henkilököhtainen kentansa oli jo sodan puhjetessa selva, kuten aikanaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tiedoitin, Nyt hän, samaten hänen rouvansa, esiintyy julkisesti liittolaismaiden edustajain rinnalla kaikissa tilaisuuksissa, jotka on järjestetty näiden hyväksi. Samoin hän viime kuun lopulla eräissä British Societyn juhlatilaisuudessa esitti tervehdyksen, joka ylitti tavanmukaiset myötätunnon ilmaukset. Toisaalta tuttavien liikemiessuhteiden välityksellä tiedän, että takäläisen amerikkalaisen kolonian keskuudessa ajatus sotaanliittymisestä ei ole erikoisemmin populaari, vaikkakin heidän myötätuntonsa on tietysti Englannin puolella. Mutta Englannin sodankäyntiä arvostellaan ankarasti eikä salata sitä, että englantilaiset ovat yleensä suhtautuneet amerikkalaisiin hieman ylimielisesti, "nokka pystyssä" Mutta muuta valintaa Yhdysvalloilla lopulta tuskin on. Jos Englanti voittoa, on niillä toiveita suuresti lisätä kauppamahdollisuuksiaan ei yksin etelä-amerikkalaisissa maissa, joissa Englanti saa luovuttaa asemansa niille, vaan myöskin muualla maailmassa. Jos Englanti häviää, on Yhdysvalloilla Saksan voittaessa edessään ankara taistelu takäläisistä markkinoista puhumattakaan muualla menetetyistä asemista. Jo nyt on taällä voinut panna pitkin matkaa merkille, että Saksan ja Yhdysvaltain välinen taistelu vaikutusvallasta näissä maissa on jo täydessä käynnissä. Siitä tarkemmin elempänä.

Myöskin ulkoasiainministeriön lainopillinen neuvos, suurlähettiläs Ruiz Moreno, jonka kanssa keskustelin tilanteesta aivan äskettäin, oli vakuutettu Yhdysvaltain liittymisestä sotaan. Samalla hän kertoi, että Saksan suurlähettiläs, vapaaherra von Thernmann oli joku aika sitten sanonut hänelle, että Saksalla olisi jo nyt ollut ainakin parikymmentä syytä julistaa sota Yhdysvalloille, mutta vaikka niitä olisi neljäkymmentä eivät he sitä tee sittenkään.

Millä tavalla Argentina ja muut etelä-amerikkalaiset maat tulisivat suhtautumaan tilanteeseen on toinen kysymys, joka täällä askarruttaa erikoisesti mieliä.

Olen edellisessä raportissani tehnyt selkoa argentinalais-pohjoisamerikkalaisista suhteista, kertonut, kuinka Argentina kaikista Yhdysvaltain kauniista lähentely-yrityksistä huolimatta seuraa omaa ulkopoliittista linjaansa. Argentinan motivointi viralliselle puolueettomuuskannalleen on tunnettu, mutta on syytä toistaa se siihen kätkeytyvän merkittävän vivahduksen takia: Argentina ei voi unohtaa, että Europa on sen suurin ostaja ja näitä markkinoitaan silmälläpitäen se haluaa pysyä puolueettomana. Nyt on kuitenkin Englanti Argentinan suurin ostaja, mutta se ei halua kuitenkaan asettua Englannin puolelle. Tämän johdosta muuan etelä-amerikkalainen virkatoveri huomauttikin hiukan ilkeästi, että Argentinalle on ilmeisesti kaiken lopuksi tärkeämpää, että Saksa ostaa siltä suolet kuin että Englanti ostaa lihat. Kaiken aikaa on Saksan - samaten Italian - taholta erikoisella tunnustuksella mainittu Argentinan noudattamasta puolueettomuuskannasta.

Muiden etelä-amerikkalaisten maiden suhde Yhdysvaltoihin on suunnilleen samallinen kuin Argentinan. Niiden on yhä vähän onnistunut saada tehdyksi kauppasopimuksia Yhdysvaltain kanssa, mutta joiden taloudellisen vaikutusvallan paino ja halu sitä lisätä tunnetaan. Juhlapuheiden lomassa kuuluu panamerikkalaisesta politiikasta karvasta kritiikkiäkin. Eivätkä Yhdysvaltain ulkoasiainvaltiosihteerin puheet kaupan vapaudesta tunnu täällä kovin vakuuttavilta, kun Yhdysvaltain hallituksen on vaikea saada edes omaa kongressiaan seuraamaan näitä kauniita periaatteita. Sen vuoksi ei näihin puheisiin tällä pallon puoliskolla erikoisemmin luoteta, vaikka täällä hetkellisesti ja helposti taputetaankin käsiä kaikelle ihanteelliselle ja kauniille.

Se mitä edellisessä raportissani kerroin Yhdysvaltain keinoista vaikutusvaltansa tehostamiseksi Argentinassa, kos-

kee suurin piirtein kaikkia etelä-amerikkalaisia maita. On vielä syytä kosketella kysymystä n.s. viidennestä kolonnasta, joka on näytellyt ja näyttelee edelleen erinomaisen tärkeätä osaa tässä mielenmuokkauksessa. Ei voida kieltää, etteivätkö lähinnä saksalaiset - jossain tapauksissa myöskin italialaiset - olisi itse antaneet eräillä lausunnoillaan ja toiminnallaan vauhtia niille huhuille, joita levitetään näitä maita muka siltä taholta uhkaavasta vaarasta. Ja kieltämättä etenkin saksalaisten keskuudessa järjestötoiminta on hyvin ja varmaan myös määrätietoisesti organisoitu. Sisältyykö siihen jokin uhka näitä maita kohtaan, on vaikeata varmuudella sanoa. Mutta selvää on, että Yhdysvallat ovat käyttäneet kysymystä viidennestä kolonnasta hyväkseen harjoittaen sillä voimakasta saksalaisvastaista propagandaa, suorastaan pelottaen sillä näitä maita saadakseen ne seuraamaan omaa politiikkaansa. On syytä tarkastaa, missä määrin ne ovat tässä onnistuneet. On laajoja piirejä, joihin tämä propaganda on tehonnut, lähinnä kaikki ne, jotka joko vilpittömästi edelleen uskovat kansanvallan ja siihen liittyvien periaatteiden tulevaisuuteen taikka ne, jotka muista syistä ovat joko Englannin ja vanhan Ranskan ystäviä taikka muuten mielipiteiltään saksalaisvastaisia. Virallisesti ei tähän kysymykseen kiinnitetä sanottavasti huomiota ja selitetään siitä koskevat tiedot suuresti liiotelluiksi. Se on nyttemmin myöskin minun käsitykseni. Kysymystä on tietysti mielessä paisutettu. Mutta toisealta ei voida myöskään kieltää eikä näissä maissa olisi vaikutusvaltaisiakin piirejä, jotka tuntevat myötätuntoa akselivaltoja kohtaan.

Tulen sitten varsinaiseen kysymykseeni; mitä etelä-amerikkalaiset tekisivät Yhdysvaltain liittyessä sotaan? Jos kansan varsinainen s.o. enemmistön mielipide pääsisi näis-

sä maissa ratkaisevasti määräämään, niin olisi kaikista puolueettomuusjulistuksista huolimatta kuitenkin mahdollista, että ne asettuisivat Yhdysvaltain rinnalle. Nyt on kuitenkin muistettava, että Chileä, Uruguayta ja Colombiaa lukuunottamatta näissä maissa on joko diktatuurihallitukset taikka hallitukset, jotka ovat vallassa vaalipetosten nojalla. Tällaiset n.s. voimahallitukset tuntevat tietenkin lähinnä myötätuntoa akselivaltioita kohtaan vaikkakin ne samalla, kuten Brasilia, voivat tukehtua omassa maassaan vieraitten kansallisuuksien kaiken toiminnan, jonka voidaan katsoa olevan tähdätyn maan eheyttä vastaan. Vaikea on ajatella, että nämä maat julisteisivat sodan akselivalloille kun, kuten Chilessä, yksinpä kansenrinteman valitsema presidentti lähettää Saksen valtakunnan kanslerille onnittelunsa toukok. 1 p:n johdosta. Bolivian presidentti teki samoin. Lisäksi on muistettava, että etenkin Argentinassa, ehkäpä muissakin maissa, armeijan mieliala on siinä määrin seksalaisystävällinen, että se on otettava ratkaisevana tekijänä huomioon maan ulkopolitiikassa. On hyvin vähän luultavaa, että ainakaan täällä mikään hallitus voisi ottaa ulkopolitiikassa kantaa, joka poikkeaisi armeijan mielialasta. On muistettava, että näissä maissa niin monet kenraalit katsovat olevansa kutsutut johtamaan maansa kohtaloita ja että heillä on käsissään välikappale, joka täällä takaa varmemman tien presidentin tuolille kuin äänestyslippu. Olen aikaisemmin jo huomauttanut armeijan merkityksestä erikoisesti Argentinan ulkopolitiikassa; tässä yhteydessä on syytä toistaa se. On tietenkin maita, kuten Uruguay, jossa liittolaisystävällinen suunta sielläkin viime aikoina esiintyneistä vastakkaisista virtauksista huolimatta on erinomaisen voimakas. Mutta toisaalta Uruguayn on vaikea, ehkäpä vaikeampi nyt kuin maailmansodan aikana omaksua näin tärkeässä kysymyksessä Argentinan mielipiteestä poikkeavaa kantaa. Sama on sanottava Paraguayasta Yhdysvaltain siellä saavuttamasta

vaikutusvallasta huolimatta. Ja mitä Paraguayn asenne merkitsisi käytännöllisesti, oli se sitten puoleen taikka vastaan! Sen maantieteellinen asema riistää siltä jo kaiken merkityksen. Korkeintaan voidaan ajatella näiden maiden lähtevän mukaan vain sotaonnen kääntyessä ratkaisevasti liittolaisvaltioiden puolelle, jotta nekin saisivat olla päättämässä rauhasta, muuten ei.

Esitykseni ei ole suinkaan tyhjentävä. Niinpä en ole tässä yhteydessä yksityiskohtaisemmin kosketellut ajankohtaista kysymystä Amerikan mantereen puolustuksesta, johon liittyy Martinique-saaren valtausta koskeva sähkeeni, mutta siihen saanen tilaisuuden toisella kerralla. Olen tahtonut edellä vain yleispiirtein valaista tilannetta täältäkin katsottuna.

Ministeri

Liis Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Orasmaa

23/5 1941

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
KIRJELMÄ n:o 258/59
Buenos Airesi SSA 23 P:NA touko KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
18/347 Pal. 1-41
6/8-41
RYHMÄ LUOKASTO ASIA
5 C32

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti No. 14/41.

Lähetystä myötäliittää kunnioittaen
Ulkoasiainministeriölle raporttinsa No. 14/1941, joka sisal-
taa

Baltilaisia asioita.

Ministeri *Vilho Oksanen*

Buenos AiresiSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 14/41

Buenos Airesi ssa 23 p:nä touko kuuta 1941. 6/8-41

ULKOASIAIN
18/347 Pal. S. - 41
Salainen.
J C32

Asia: Baltilaisia asioita.

Latvian asiainhoitaja Olins kertoi minulle eilen, että hänen oli yhdessä Washingtonin virkaveljensä kanssa onnistunut saada tulevaisuutensa järjestetyksi. Amerikan Yhdysvaltain hallitus on nyttemmin nimittain suostunut siihen, että Latvian siellä olevia varojansa saadaan käyttää lähetystöjen ylläpitoon. Hän oli kahden kertaan puhunut taalla asiasta Yhdysvaltain takalaiselle suurlahettilaille Armourille, joka oli suhtautunut asiaan erittäin suopeasti kirjoittaen asiasta suoraan Cordell Hull'ille. Latvian Washingtonin = lähettiläs oli puolestaan myös toiminut itse paikalla tarmokkaasti.

Ratkaisu koskenee kaikkia baltilaisia maita, sillä Liettuan ministerin rouva kertoi askettain vaimolleni, että heillä on myös toiveita palkan saamista. Yhdysvaltain menettely saanee selityksensä sen ja Neuvostoliiton valien kiristymisestä. Päätös ei varmaankaan ole vaikuttamatta myös Lontoossa.

X

X

X

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Liettuan ministeri Grauzinis kavasi Rio de Janeirossa tapaamassa presidentti Smetonasta, joka oli joutunut tekemaan sita tieta matkaa Yhdysvaltoihin. Hanen saamistaan tiedoista ansaitsee mainitsemista seuraava silta varalta, etta se ei olisi Ministerisille ennestaan tunnettu. Presidentti Smetonas oli kertonut, etta Liettualla oli Ruotsissa ollut talletettuna 2 milj. dollaria, mutta Ruotsi oli ne heti luovuttanut Neuvostoliitolle odottamatta edes niiden neuvottelujen paattymista, jotka koskivat Ruotsin Liettuan jaaneen omaisuuden korvaamista.

X X X

Buenos Airesin satamassa olevan virolaisen Kajak - laivan asia on edelleen korkeimmassa oikeudessa. Se seikka, etta Argentinan entinen oikeusministeri Leopoldo Melo on ottanut ajaaksen asiaa Viron virallisen edustuksen puolesta, antaa sille toiveita suotuisasta paatsksesta.

Ministeri Vilho Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan Lähetystön rap.n:o 15

Ministeri Brasilia.

16/6 1941.

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 312/73.

Buenos Airesi SSA 18 P:NÄ kesa KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
26 848 la. 41
17/12-45
5 032

Ulkoasisministeriö LLE

ASIA: Reportti n° 15/1941.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasisin-
ministeriölle reporttinsa n° 15/1941, joka sisältää
Ulkosuomalaispolitiikkamme ja ulkoedustus.

Ministeri *J. S. J. J.*

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15/1941.

Buenos Airesi ssa 16 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Ulkosuomalaispolitiikkamme
ja ulkoedustus.

26 348 hie. 41
17/12 - 4/5
5 C32

Otsikossa oleva asia on kauan askarruttanut mieltäni seurattuani eri paikoissa ulkomailla, millä tavalla muut maat hoitavat siirtokuntiaan, miten niiden elämä ja toiminta on järjestetty ja erittäinkin, miten eri maitten ulkoedustustot suhtautuvat siirtokuntiinsa. Tässä suhteessa Buenos Aires on ollut erinomainen havaintopaikka, sillä Argentinassahan on Amerikan Yhdysvaltain jälkeen maailman suurimmat siirtokunnat. Suomellakin on täällä v:sta 1906, jolloin laskettiin perusta Misionesin suomalaisasutukselle, siinä oma vaatimaton osansa.

Ajankohta tämän kysymyksen esilleottoon on mielestäni erikoisen otollinen. Se lämmin myötätunto ja halu tulla kaikin tavoin vanhan isänmaan avuksi, jota siirtokuntamme kaikkialla osoittivat talvisotamme aikana ja sen jälkeen, velvoittaa meitä ottamaan harkittavaksi, onko tehty kaikki mitä on voitu ja mitä olisi pitänyt tehdä siirtokuntiemme hyväksi ja olisiko näissä suhteissa varaa tarkistukselle. Tämä on sitä tärkeämpää, kun kysymys on samalla läheisessä yhteydessä ulkomaisen propagandatyön kanssa sillä tavalla kuin useat muut maat sen käsittävät, meidän valitettavasti melkein kokonaan unohtaessa siirtokunnat, jotka siinä muodostavat erittäin tärkeän tekijän

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Keskittän huomautukseni tällä kerralla - asiassa on nimittäin riittävästi aihetta toiseenkin esitykseen - seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaista on ollut tähänastinen ulkosuomalaispolitiikkamme ja ulkoedustuksemme suhde siihen?
2. Millä tavalla muut maat ovat järjestäneet suhteet siirtokuntiinsa ja mitenkä niiden toiminta on organisoitu?
3. Mihinikä suuntaan ulkosuomalaistoimintamme olisi vastaisuudessa lähinnä ohjattava ja miten siirtokuntahuolto olisi järjestettävä?

x x x

Aikaisemmin on melkoisen yleisesti ollut vallalla se käsitys, että siirtokuntamme ovat siinä määrin eripuraisia ja vieraantuneita vanhasta kotimaasta, ettei kannata yrittää mitään yhteistyötä niiden kesken ja niiden kanssa. Tästä käsityksestä kait johtuu, ettei meillä ole koskaan ajateltu eikä suunniteltu mitään määrätietoista ulkosuomalaisohjelmaa ja -politiikkaa. Sama väite voidaan tehdä vielä nytkin. On kuitenkin huomattava, että tässä suhteessa suomalaiset siirtokunnat eivät kylläkään ole suurin piirtein katsoen sen huonompia kuin muutkaan ja että, kun on kysymyksessä yhteistyö ja yhteiset harrastukset, on aina olemassa niiden vastustajia. Mutta se näkökohta ei mielestäni saa tässä asiassa tulla määräväksi ja ratkaisevaksi.

Se vähä mitä siirtokuntahuollon alalla on tehty, on ollut tähdetty lähinnä pohjois-amerikkalaisten siirtolaisten ohjaamiseksi käymään vanhassa kotimaassa ja heidän vastaanottojansa varten. Muutahan tuskin voidaan sanoa niiden ulkosuomalaisjärjestöjen toiminnasta, jotka itsenäisyysajalla on yksityisestä aloitteesta herätetty henkiin Helsingissä ja jotka virallisesta avustuksesta huolimatta ovat eläneet aikansa melkoisen kituvaa elämää. Nykyinen Suomi-seura

ei valitettavasti ole osoittautunut edeltäjiensä alotekykyisemmäksi ja toimeliaammaksi.

Ulkoedustuksen suhteesta siirtokuntiimme ei ole paljoakaan enemmän sanottavaa. Se on pääasiallisesti rajoittunut n.s. notariaattiasioihin s.o. kansalaisuuspaperien, jäämistöasioiden ynnä muitten virallisten ja oikeudellisten tehtävien hoitoon. Muuhun ei ole oikeastaan pyrittykään, sillä koskaan ei ulkoasiainministeriö ole tietäväkseni antanut ulkoedustukselle minkäänlaisia ohjelmaluontoisia toimintaohjeita suhteista siirtokuntaan ja tehtävistä sen keskuudessa.

Lähetystöjä ja konsulinvirastoja varten annetuissa ohjesäännöissä ei näistä suhteista puhuta mitään. Vain "Ulkomaanedustuksen käsikirjassa" vuodelta 1932 annetaan siitä eräitä ohjelmaluontoisia viitteitä. Mutta nekin ovat jääneet suurin piirtein kuolleeksi kirjaimeksi sekä ministeriön omalta että myöskin ulkoedustuksen osalta. Ministeriö ei nimittäin tämän jälkeenkään ole ulkoedustusta näiden suhteiden hoitamisessa sen paremmin neuvoillaan kuin varoillaankaan auttanut eikä tukenut.

Näin on siirtokuntahuolto jätetty ja jäänyt kokonaan riippuvaksi kunkin ulkomailla olevan edustajan henkilökohtaisesta mausta, kiinnostuksesta ja kansallisesta mielenlaadusta. Ja kun siirtokuntamme yleensä ovat vähävaraisia ja korkeampi opillinen sivistyskin on niiden keskuudessa melkoisen heikosti edustettu, on ollut varmaan monessakin tapauksessa erinomaisen mukavaa omaksua se varsin yleisesti hyväksytty käsitys, että siirtokuntain sivistys- ja sosiaaliset harrastukset ja pyrkimykset on jätettävä oma-aloitteisen toiminnan varaan virallisen edustuksen niihin puuttumatta ja sekaantumatta. Tälle kannalle asettui myöskin lähetystöneuvos Snellman v.1929 julkaisemassaan "Ulkosuomalaistoimintaa ja siirtolaisten huol-

toa" käsittelevässä kirjassa. Vaikkakin hän selostaa laajasti muiden maiden ulkokansalaisjärjestöjä, keskittää hän kuitenkin päähuomion siirtolaishuoltoon, s.o. siirtolaisuutta edistäviin toimenpiteisiin asettuen siirtokuntahuollon ohjaamisen suhteen kielteiselle kannalle.

Tätä virallista suhtautumista siirtokuntiin tuskin mikään kuvastanee paremmin kuin se seikka, että me lähetimme tärkeimmälle ulkosuomalaiselle pääkonsulinpaikallemme ensin paperi- ja sitten vuori-insinöörin kummankaan saamatta ennen tehtävänsä ryhtymistä tilaisuutta perehtyä siirtokuntahuoltoon ja sen järjestelyyn.

Helsinkiläiset ulkosuomalaisjärjestöt ovat saaneet ulkoministeriön propagandavaroista avustusta. Mutta muuten ei näistä yhtä vähän kuin ulkoedustuksenkaan mainosvaroista liene saatu, eräitä matka-apurahoja ja eräitten suomenkielen opettajain palkkoja lukuunottamatta, avustuksia siirtokuntahuoltoa varten. Amerikan Suomi-opistolle muutamana vuonna myönnetty avustus vietiin opetusministeriön menosääntöön.

Osoitukseksi siitä, kuinka ahtaasti ja ilmeisessä ristiriidassa ulkomaanedustuksen käsikirjassa lausuttujen ohjeitten kanssa ulkoministeriö on katsonut mainosvarojen kuuluvan etupäässä ulkomaalaisten keskuudessa harjoitettavaan mainostukseen, mainitsen viime vuosilta eräitä omakohtaisia, kuvaavia esimerkkejä.

Ennen Buenos-Airesiin-lähtöäni kävi varakonsuli Mustonen Montrealista luonani kertoen, kuinka suuria vaikeuksia siikäläiselle pääkonsulinvirastolle tuottaa Kanadan suomalaisyhdistysten pyynnöt saada ohjelmistoa kokouksiinsa ja iltamiinsa. Samalla hän tiedusteli, vaikka asia ei ministeriössä kuulunutkaan minun hoidossani oleviin asioihin, luulisinko ministeriön voivan heittää auttaa siinä suhteessa. Pidin sitä itsestäni luonnollisena asiana

ja lausuin, että pääkonsulinvirastohan voi, kun on kysymys propagandavarojen käyttösuunnitelmasta, ottaa asian esille ja esittää mainosvarojen käyttämistä myös näihin tarkoituksiin. Hän kirjoitti minulle myöhemmin, että pääkonsulinvirasto oli näin menetellytkin ministeriön kuitenkin hyväksymättä sen esitystä.

Saavuttuani tänne Argentinaan jouduin samalla tavalla tekemisiin paikallisen siirtokuntamme sivistysharrastusten ja -pyrkimysten kanssa. Lähetykselle esittivät Misionesin ja Paraguayn suomalaiset m.m. pyyntöjä saada suomenkielisiä aapisia, jotta lapset voisivat saada hiukankin alkuopetusta äidinkielellä, etteivät he sitä kokonaan unohtaisi. Tämän johdosta pyysinkin Ministeriötä lähettämään pienen määrän aapisia jaettavaksi lähetyksen mainosvaroilla siirtokuntamme keskuudessa. Kysymys oli vain vaatimattomista 150-200 markasta. Hämmästykseni ei suinkaan ollut vähäinen, kun Ministeriön asianomainen osastopäällikkö vastasi, että edustuston mainosvarat eivät olleet tarkoitettut käytettäväksi tällaiseen mainostointaan. Myöhemmin lähetykselle sai samoilta piireiltä pyyntöjä suomalaisen kirjallisuuden hankkimisesta niille. Sotatilanteen takia oli kuitenkin pakko jättää näiden anomusten käsittely tuonneemmaksi.

Eräitä muita esimerkkejä. Kotimaisen kirjallisuuden levittämistä silmälläpitäen siirtolaistemme keskuudessa suunnitelin ennen tänne lähtöäni lukupiirien perustamista niiden keskuuteen ja Kansanvalistusseura laati niitä varten mallisäännöt. Sellainen pantiinkin sitten alulle suomen- ja ruotsinkielisine linjoinen täällä Buenos Airesissa erittäin hyvällä menestyksellä. Tällainen kaukaa saapunut, melkoinen kirjatilaus oli ilmeisesti aivan ainutlaatuinen, päättän siitä, mitä asianomainen kirjakaupan johtaja sen johdosta minulle kirjoitti. Valitettavasti sota esti täällä jatkamasta tätä yleistä suosiota saavuttanutta sivistysharras-

tusta. Samalla se jäi varmaan ainoaksi tällaiseksi yritykseksi, sillä Ministeriö ei tietävästi yrittänyt saada lukupiirejä perustetuksi muualla siirtolaistemme keskuuteen. Hiljaisen hautauksen lienee saanut myös aloitteeni, että menestyksellisen tanskalaisen esikuvan mukaan olisi kesäyliopistojen yhteyteen perustettu erikoiskursseja siirtolaistemme ja muiden pitkä-aikaisempien matkailijain sivistysharrastuksien varalta. Matkailutoimintamme johtavien järjestöjen taholla ei aloite liene saanut kannatusta, sillä ne tyytyvät jatkuvasti vanhan ohjelman mukaisesti vain näköalamainostukseen ja matkailumajojen rakentamiseen ja hoitoon.

Näin ollen on varsin luonnollista, että siirtokuntiemme järjestötoiminta ja seuraelämä on koko itsenäisyysajan jatkunut suurin piirtein samaan tapaan ja samoin päämiehin ja tarkoituksin kuin mille sen perustus oli oma-alotteisesti laskettu joskus viime vuosisadan loppupuolella tai tämän vuosisadan alussa. Silmäys Pohjois-Amerikan suomalaisiin lehtiin osoittaa, että siellä on erittäin lukuisia erilaisia kansalaisseuroja, seurakunta- ja raittiusyhdistyksiä, laulu-, soitto- ja urheiluseuroja kuvastaen sikäläisten suomalaisten vilkkaita sivistysharrastuksia. Jotkut osuustoiminnalliset yritykset, kustannusliikkeet ja luottoyhdistykset ovat siellä huomattavimmat yhteisyritykset taloudellisen toiminnan alalla. Muitten siirtokuntiemme keskuudessa on toiminta paljon vaatimattomampaa. Toiminnassa on joitakin kansalaisseuroja sekä parisen ulkomaisen edustuksen aloitteesta perustettua avustusyhdistystä.

x x x

Entä muitten kansallisuuksien toiminta? Käsittevätkö ne ulkokansalaistoiminnan sitten toisella tavalla ja miten?

Mitä muitten maitten ulkokansalaistoimintaan tulee, on ensinnäkin huomattava, että hyvin useissa tapauksissa niiden diplomaattiset ja konsuliedustajat ottavat aktiivisesti osaa siir-

tokuntainsa toimintaan. Tämä vastaa myös sitä yleistä käsitystä, että varsinkin konsuliedustajien mutta myöskin diplomaattisten edustajien velvollisuuksiin kuuluu siirtokuntain toiminnan valvonta ja ohjaus. Ja viime vuosikymmeninä on ulkoasiainhallinto eri maissa kiinnittänyt entistä enemmän huomiota ulkokansalaistoimintaan erittäinkin sen vuoksi että sen merkitys maan mainostoiminnassa on muodostunut entistä tärkeämmäksi. Viitataan tässä suhteessa vain Ranskan edustajakamarin finanssivaliokunnan ulkoedustusta koskeviin mietinnöihin vuosilta 1933 ja 1937, jotka molemmat ovat kokonaisuudessaan omistetut propagandatoiminnalle kiinnittäen sen ohessa erikoista huomiota siirtokuntien keskuudessa suoritettavaan työhön.

Muiden maiden ulkokansalaistoiminnan organisoinnista mainitsen vain miten se käsitetään, kuinka se on järjestetty tai pyritty järjestämään siirtokuntain keskuudessa ja mitenkä huolehditaan näiden ja kotimaan välisestä yhteydestä.

Edellä jo viittasin, että ulkokansalaistoiminta käsitetään nyttemmin varsin yleisesti osaksi maan yleisestä mainostoiminnasta. Sehän on luonnollista, sillä ensinnäkin siten pidetään huolta siirtolaisten yhteyden säilymisestä vanhaan kotimaahan ja toiseksi näin käytetään mainostoiminnassa niitä omia, vieraisissa maissa olevia omia kansalaispiirejä, jotka joko katsovat edelleen kuuluvansa vanhaan isänmaahan taikka vieraan maan kansalaisiksi tultuaankin edelleen säilyttävät yhtytensä siihen sekä haluavat omalta osaltaan työskennellä sen ja kansallisen kulttuurin hyväksi. Kolmanneksi ohjaamalla ja tukemalla siirtokuntain järjestötoimintaa autetaan vieraisissa maissa ja vieraitten kansallisuuksien keskuudessa olevia kansalaisia, jotka muuten vieraisissa oloissa, useinkin vieraita kieliä osaamatta helposti joutuvat vaikeuksiin ja puutteeseen. Täällä on erittäin kaunista jopa suurenmoisia esimerkkejä siitä mitä eri kansallisuudet ovat yhteistoiminnalla saaneet aikaan sosialisil-

la, kulttuuri- ja taloudellisilla aloilla. Tällä tavalla siirtokunta kohoaa sekä henkisesti että taoudellisesti. Ja mitä voimakkaampi se on ja mitä kiinteämpi sen yhteys on vankaan isänmaahan ja sen viralliseen edustustoon, sitä suurempi hyöty, suora tai epäsuora, siitä on myös kotimaalle.

Siirtokuntain järjestötoiminta voidaan tarkoituserien mukaan ryhmittää seuraavasti: 1) avustus- ja muu sosiaalinen työ; 2) seurakuntatyö ja opetustoiminta; 3) taloudellinen toiminta; 4) yleinen kansalais- ja muu sivistystoiminta sekä urheilu.

Monet maat panevat pääpainon yleiselle avustus- ja muulle sosialiselle toiminnalle. Tämän mukaisesti siirtokunnan toiminnan ehkä keskeisimmäksi järjestöksi muodostuu yleinen avustusyhdistys, joka on luonteeltaan täysin epäpoliittinen. Avustusyhdistyksen tarkoitus on auttaa lähinnä jäseniään sairaus- ja kuolemantapauksissa, mutta se auttaa myös siihen kuulumattomia, puutteessa ja avuntarpeessa olevia kansalaisia. Sen monilukuisista toimintamuodoista mainittakoon, että se toimeenpanee vaatekeräyksiä, jolloin voimakkailla avustusyhdistyksillä on erikoiset vaatevarastonsa, jakaa elintarpeita puutteenalaisille maanmiehille; harjoittaa paikanvälitystä ja antaa matkaavustusta työtä etsiville tai työpaikkaan matkustaville; antaa oikeusapua; ylläpitää sairaalaa, vanhainkotiä ja orpokotiä; huolehtii kansalaisten kotiinlähettämisestä. Useasti on edellämmainittuja laitoksia ja tarkoituksia varten myös erikoisjärjestöjä. Suurten siirtokuntain avustusyhdistyksillä on omat toimistot säännöllisine vastaanottotunteineen. Avustusyhdistykset ja muut hyväntekeväisyisyhdistykset saavat toimintaansa tarvittavat varat jäsenmaksujen ohella erikoiskeräyksillä, myyjäisillä, juhlilla j.n.e.

Useitten siirtokuntien keskuudessa on yleisen avus-

tusyhdistyksen rinnalla keskinäisyysperiaatteen mukaisia avustusyhdistyksiä, joiden toiminta rajoittuu omaan jäsenpiiriin.

Tärkeä merkitys sosiaalisessa työssä on naisyhdistyksillä niiden yleisen kulttuuritoiminnan ohella. Ne järjestävät myyjäisiä ja juhlia erilaisiin hyväntekeväisyystarkoituksiin sekä kohdistavat avustustyön etupäässä puutteessa olevien äitien, lasten ja vanhojen naisten hyväksi ja ylläpitävät kotia työttömille naisille.

Ellei satamakaupungeissa ole erikoista merimieslähetysseuraa tai merimieskotiyhdistystä, kuuluu toiminta merimiesten keskuudessa myös avustusyhdistyksen ohjelmaan. Niinpä tšekäläinen suomalainen avustusyhdistys tukee sääntöjensä mukaisesti Buenos Airesiin toivottavasti perustettavaa merimieskirkkoa ja -kotia.

Seurakuntatyön ja koulutoiminnan pääjärjestöt ovat seurakuntayhdistykset ja koulujen kannatusyhdistykset. Molempien lukumäärä riippuu siirtokunnan voimakkuudesta. Pienillä seurakunnilla on satamakaupungeissa yhdistetty merimies- ja seurakuntakirkko. Toiminnan yhtenäistämiseksi molemmat yhdistykset muodostavat liittoja, kuten meidänkin pohjoisamerikkalaiset seurakuntamme. Mikäli siirtokunnan voimat ja varat ovat niin vähäiset, etteivät ne riitä koulun perustamiseen ja kustantamiseen, toimii kirkon yhteydessä jonkinlainen pyhäkoulu, jossa paikallinen pappi antaa muiden sopivien opettajavoimien avulla opetusta äidinkielessä ja muissa kansallisissa oppiaineissa.

Tässä yhteydessä on syytä mainita, että monet siirtokunnat järjestävät jäsenilleen esitelmäsarjoja ja myöskin hyvin monipuolisia ammattikursseja.

Seurakuntayhdistysten ohella toimii erilaisia uskonnollisia järjestöjä, kuten nuorten miesten ja naisten yhdistyk-

siä yleisesti tunnettuine ohjelmineen. Jälkimmäiset pitävät usein yllä myös kotia työttömille ja varattomille naisille.

Omien seurakuntien merkitys on siirtokuntien elämällä erittäin suuri, tuskinpa sitä voidaan kyllin korkealle arvioida. Oman kirkon turvissa ja tukemana - sen olen täällä saanut erinomaisen selvästi havaita pohjoismaisten siirtokuntain elämää ja toimintaa seuraamalla - elää ja versoo siirtokunnan elämä ja oma pappi ~~ja~~ joutuu useinkin oman varsinaisen kutsumuksensa ulkopuolisten harrastusten vaalijaksi ja ohjaajaksi. Täällä esim. on ruotsalaisen seurakunnan pappi toiminut varsinaisen vaativan seurakuntatyönsä ohella suurella menestyksellä myös sekä seuranyhtelmien ohjaajana että laulukuoron johtajana. Oman kirkon merkitystä satamakaupungeissa merimieshuollon kannalta ei tarvitse tarkemmin selostaa, sillä se on ilman muuta kaikille tunnettu.

Kouluista on vielä syytä mainita, että niiden joukossa on myös koulukotimuotoja (internaatteja) ja että niiden yhteydessä usein toimii myös lastentarha.

Suurilla sivistysmailla on lisäksi erikoisjärjestönsä, jotka toimivat osittain omien kansalaisten ehkä useimmin kuitenkin ehemmän asianomaisen maan kansalaisten keskuudessa maan kielien ja kulttuurin vaalimiseksi ja levittämiseksi. Niistä on kunniasija Ranskan yleisesti tunnetulla "Alliance française"-järjestöllä, jonka syntyyn Ranskan tunnettu suurlähettiläs Paul Cambon aikanaan tehokkaasti vaikutti. Erinomaisen kaunis ja seurattava esimerkki diplomaattisen edustajan toiminnasta siirtokuntansa kulttuuriharrastusten elvyttäjänä ja tukijana. Samoja tarkoituksia edustavat siten Italian Dante Alleghieri-liitto ja Saksan, Englannin ja monen muun maan, sekä suuremman että pienemmän, kulttuuri-instituutit. Mutta kaikkien näiden järjestöjen ja laitosten toiminta ulottuu jo suurelta osalta oman siirtokunnan ulkopuolelle ja kuuluu siten jo yleis-

sen mainostyön piiriin.

Taloudellisella alalla muodostavat kauppakamarit virallisen edustuston ohella sekä kotimaan että siirtokunnan kaupallisten harrastusten vaalijoiksi. Niillä on taloudellisessa suhteessa myös erittäin merkittävä osuus yleisessä mainostyössä, jopa poliittisessakin merkityksessä. Esim. täällä on Englannin kauppakamarin kuukausiaamiaisilla ollut esitelmineen ja puheineen aivan erikoisen huomattava osuus englantilais-argentinaalaisten suhteiden hoitamisessa.

Kehittyneitä taloudellista yhteistoimintaa kuvastavat omat vakuutusyhtiöt, liike- ja kiinteistöpankit voimakkaiden ja itsetietoisten siirtokuntain keskuudessa. Unohtaa ei kuitenkaan pidä, että niiden syntyyn on ^{kotimaa} useimmissa tapauksissa tehokkaasti vaikuttanut ja osallistunut

Siirtokuntain taloudelliselle toiminnalle on erittäin tärkeätä, että kotimaan vienti- ja liikenne-edustus on omien kansalaisten käsissä. Valinta on kuitenkin kaikissa suhteissa suoritettava erittäin huolellisesti ja kotimaasta käsin on tarkkaan valvottava, että asianomainen edustaja täyttää myöskin siirtokunnan ja sen harrastuksien suhteen velvollisuutensa. Oma liike-edustusto on jo menestyksellisen kauppakamaritoiminnan välttämätön edellytys. Sekakauppakamarista, jota meillä on kokeiltu, ei ole koskaan samaa hyötyä.

Sitten tulevat muut yleiset kansalais- ja sivistysharrastukset sekä urheilu. Siinä muodostavat oman ryhmänsä erilaiset maan ja paikallisten olosuhteiden mukaiset ammatilliset yhdistykset. Oman ryhmänsä muodostaa monihaaraainen kansalaisseuraverkosto erilaisine harrastuksineen. Niistä ovat keskeisimpiä n.s. kansalliset tai kansalaisseurat ja klubit. Muista voidaan esim. täkäläisten siirto-

kuntain toiminnan perusteella mainita seuraavia seuroja ja yhdistyksiä: laulu-, orkesteri-, kitara-, hanuri-, huuliharppu-, balalaikka-, gramofonilevy-yhdistykset ja lauluakatemit, näytelmäseurat, maakunta- ja muut kotiseutuyhdistykset, nuorisoseurat, aseveliyhdistykset, shakkiklubit ja koulujen entisten oppilaiden yhdistykset j.n.e. Urheilujärjestöistä mainittakoon esimerkkeinä yleiset urheilu- ja voimisteluseurat, tennis-, jalkapallo-, golf-, soutu-, purjehdus-, ampuma- ja ratsastusyhdistykset. Saattaa^{pa} oman maan erikoisen koirarodun^{Kiis} ystäville olla oma yhdistyksensä. Samoja tarkoituksia eri puolilla maata ajavat yhdistykset ja seurat muodostavat sitten yhteistoimintaa silmälläpitäen liittoja. Sellaisten liittojen kokoukset ja juhlat muodostuvat useinkin kohottaviksi merkkitapauksiksi siirtokunnan elämässä,

On vielä mainittava siirtokunnan yhteisten asioiden hoidosta ja sitä koskevien yleisten kysymysten käsittelystä. Se on eri siirtokunnissa järjestetty vähän eri tavalla. On olemassa siirtokuntain yhdistysten liitto taikka vain eri järjestöjen muodostama n.s. kansallinen komitea taikka, kuten englantilaisilla, erikoinen kansallinen neuvosto. Muiden yhteisten asioiden ohessa nämä järjestöt, mikä muoto niillä sitten onkin, järjestävät yhteiset kansalliset juhlat, joista kansallispäivän vietto on tietysti tärkein. Täällä paitsi varsinaisia erilaisia juhlia pidetään erikoiskeräyksen avulla ennakolta huoli, että siirtokuntain puutteessa olevia jäseniä voidaan muistaa ruokatavara- ja vaatelahjoilla. Juhlien tuottama ylijäämä varataan sitten osittain vastaisiin yhteisiin menoihin osittain siitä jaetaan apurahoja siirtokunnan yhdistysten toiminnan tukemiseksi.

Siirtokunnan ja kotimaan välistä yhteyttä varten on erilaisia järjestöjä ja toimintamutoja. Tarkempien tietojen puutteessa voin niistä mainita vain eräitä esimerkkejä. Tätä varten

on erimaissa joko erikoisia keskusjärjestöjä tai puolivirallisia laitoksia. Tärkeä merkitys tämän yhteyden ylläpitäjänä ja välittäjänä on maan ulkoedustuksella ja ulkoministeriöllä. Monella maalla on siirtokuntahuoltoa varten erityisiä kulttuuriattasheoja. Niihin voidaan hyvästi rinnastaa Ruotsin lukuisat lähetystöpapit, jotka samoin kuin ainakin täällä myös Tanskan seurakuntapappi on ilmoitettu diplomaattiluetteloon.

Yksityiskohtaisia tietoja siitä, miten ulkokansalaishuolto on eri maiden ulkoasiainministeriöissä järjestetty, ei minulla ole täällä käytettävissäni. Muistan vain Madridissa-oloajaltani, että Espanjan ulkoministeriössä oli erikoinen osasto kulttuuripropagandaa varten ja että ministeriö julkaisi siirtokuntia ja entisiä siirtomaita silmälläpitäen erikoista kuukauslehteä, joka lähinnä sisälsi tietoja oloista Espanjassa. Se seikka, että ulkokansalaistoimintaa koskevat määrärahat, joiden määrästä ja eristä ei yleensä ole tarkempia tietoja, ovat asianomaisten ulkoministeriöiden määrärahain joukossa, kuten käy selville edellämainitsemistani Ranskan edustajakamarin mietinnöistä osoittaa, että ulkokansalaistoiminta katsotaan kuuluvan ulkoasiain hallinnon toimintapiiriin samalla kun niistä käy selville, että ulkokansalaistoimintaan on kaikissa maissa alettu kiinnittää yhä suurempaa huomiota. Se osoittaa, että ulkokansalaispiirien merkitys arvioidaan nykyisin eri maiden ulkoasiainhallinnoissa entistä tärkeämmäksi, mikä osaltaan kannustaa myös meitä, kuten rohkenen toivoa, uudelleen harkitsemaan tätä kysymystä omalta osaltamme.

Vanhoiden maiden, ulkoedustuksen ei tietenkään tarvitse puuttua siirtokuntainsa organisointiin ja niiden toimintaan enää samassa määrin kuin nuorempien. Mutta usein saa panna merkille, kuinka läheinen on erinäisten maiden edustustojen ja niiden siirtokuntain välinen suhde ja yhteistoiminta ja kuinka edustustot, jopa

suurvaltain edustustotkin puuttuvat edelleen tarvittaessa siirtokuntainsa toiminnan organisointiin. Niinpä aivan hiljakkoin - mainitakseni tästä vereksimmän esimerkin - Englannin tšekkiläinen suurlähettiläs organisoiki kokonaan uudelleen siirtokuntansa, jonka korkeimmaksi elimeksi hyväksyttiin hänen esityksensä mukaisesti n.s. brittiläinen yhteisöneuvosto.

x x x

Tulen sitten esitykseni viimeiseen kysymykseen, mitenkä ulkosuomalaistoiminta olisi sitten järjestettävä ja mitenkä sitä olisi ohjattava ja edelleen kehitettävä?

Tässä, kuten niin monessa muussakin asiassa meidän olisi tietenkin otettava oppia siitä, miten muut maat ovat menetteleet ja menettelevät ja pyrittävä soveltamaan niiden kokemuksia, menettelytapoja ja järjestömuotoja omiin olosuhteisiimme, sikäli kuin voimat ja varat sen sallivat. Lähinnä olisi tällöin harkittava, mitä puutteellisuksia on nykyisessä ulkosuomalaistoiminnassa, sekä laatia sitä varten suunnitelma ja ohjeet.

Omasta puolestani pitäisin edellä esittämiäni havaintojen perusteella suotavana, että siirtokuntain toiminta olisi ensisijassa ohjattava sellaisen järjestysmuodon luomiseen, jonka tehtävänä olisi toimia kaikin tavoin kansalaisten avustamiseksi. Onko tällöin tyydyttävä yhteen (avustusyhdistys) vaiko useampaan järjestöön ja mitä kaikkia tehtäviä pääyhdistykselle olisi keskitettävä, riippuu tietenkin kokonaan paikallisista olosuhteista. Tämä pmöli on tähän asti melkein kokonaan laiminlyöty ulkokansalaistoiminnassamme ja se on kuitenkin siirtokuntahuollon kannalta kaikkein tärkeimpiä toimintamuotoja. Kokemus osoittaa, että sen aikaansaamisessa virallisen edustuksen osuus voi olla hyvinkin tarpeen samaten kuin sen valvonta ja ohjaus sitten myöhemmissä vaiheissa.

Muuta toimintaa voidaan helpomminkin jatkaa vanhojen

järjestömuotojen pohjalla niitä vain tehostaen ohjauksella ja yhteistoimintaa kehittämällä. Erikoista huomiota olisi syytä kiinnittää opetuskeskymykseen sekä muitten kulttuuriharrastusten tukemiseen sekä taloudellisen yhteistoiminnan luomiseen ja kehittämiseen siellä, missä sille on edellytyksiä olemassa.

Mitä tulee ulkokansalaistoiminnan hoitoon kotimaassa, olisi mielestäni ensinnäkin suotavaa, että ulkoministeriön saataisiin erikoinen jaosto sitä ohjaamaan ja valvomaan. Sitä silmällä pitäen voitaisiin ehkä ajatella, että nykyinen sanomalehtiosasto muutettaisiin ja laajennettaisiin lehdistö- ja sivistysosastoksi, jolloin ulkosuomalaiskeskymyksiä varten siinä varattaisiin oma jaostonsa. Samalla olisi lähdettävä siitä, että Ministeriön mainosvaroista varataan huomattava osa ulkokansalaistoimintaan. Ministeriön olisi myöskin valmistettava edustustoille yksityiskohdalliset ohjeet ulkokansalaistoimintaa varten sekä pidettävä huolta, että niillä on mallisääntöjä ja kaikkea muuta tarvittavaa aineistoa, joka on omiansa helpottamaan niiden työtä siirtokuntien hyväksi. Edelleen olisi suotavaa, että edustustojen henkilökuntaa vahvistettaisiin näitä näkökohtia silmälläpitäen. Tässä suhteessa on jo erittäin onnistunut esimerkki, nimittäin Tukholmassa toimineen suomenkielen lehtorin kiinnittäminen samalla avustavana virkamiehenä lähetystöön. Samalla olisi Ruotsin esimerkkiä seuraten saatava lähetystöpappeja tärkeimpiin merimies- ja siirtokuntakeskuksiin, kuten aikanaan on ehdotettukin, vaikka ajatusta ei toistaiseksi olekaan toteutettu.

On vielä jäljellä kysymys ulkokansalaistoiminnan keskusjärjestöstä kotimaassa. Tähänastiset järjestöt ovat osoittaneet joko lyhytikäisiksi tai heikoiksi. Mistä syystä, sitä en osaa sanoa. Tähänastiset kokemukset eivät mielestäni kuitenkaan kehoita jatkamaan nykyisellä pohjalla, sillä siitä tuskin tulisi

entistä parempaa. Olisi sen vuoksi löydettävä toinen ja menestyksellisempi toimintamuoto. Omasta puolestani esittäisin harkittavaksi, että muodostettaisiin ulkoasiainministeriön yhteyteen ja sen alaisena erikoinen pysyväinen ulkosuomalaiskomitea kauppasopimuskomitean tapaan. Siinä olisivat edustettuina ensinnäkin sekä suomen- että ruotsinkieliset ulkokansalaistoimintaa harrastavat järjestöt, merimieslähetys ja merimieskotiyhdistys sekä ne laitokset ja sivistys- ja taloudelliset ^{r/} järjestöt, joiden harrastuspiiriin ulkokansalaistojen toiminnan voidaan katsoa kuuluvan. Ulkoasiainministeriön asianomaiset osasto- ja jaostopäälliköt toimisivat komitean sihteereinä. Samalla tämä komitea voisi toimia yleisen sivistysmainonnan keskuskomiteana, jollainen Ruotsissa joku vuosi sitten asetettiin.

Siirtokuntajärjestöjen sivistystarpeiden tukeminen ja tyydyttäminen samaten kuin sivistysmainonta niiden keskuudessa ovat jo osia varsinaisesta mainostoiminnasta, joten on syytä käsitellä ne kysymykset erikseen.

Wassenaar

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA:

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 16.

Ministeri Orasmaa

17/6 1941.

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 313/74.

Buenos Airesi SSA 18 P:NÄ kesä KUUTA 19 41/27/12-45

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

27 348 Rec. 41
5 C32
Ulkoasisinministeriölle

ASIA: Raportti N° 16/1941.

Lähetys on myötäliittain kunnioittaen Ulkoasisin-
ministeriölle raporttinsa n° 16/1941, joka sisältää
Keskustelu Bolivian uuden suurlahettilaan Costa
du Relsin kanssa.

Ministeri

J. Jusmaa

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16/1941.

Buenos Airesi:ssä 17 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Keskustelu Bolivian uuden
suurlähettilään Costa du Relsin
kanssa.

27 348 k. 41
12/12-45
5 C32

Konfliktimme käsittelystä Kansainliitossa tunnettu Bolivian edustaja, ministeri Adolfo Costa du Rels nimitettiin äskettäin tänne maansa ensimmäiseksi suurlähettilääksi.

Ollessani näinä päivinä hänen luonaan tervehdyskäynnillä kertoi hän paljon tästä Kansainliiton merkillisestä viimeisestä yleiskokouksesta. Näitä ovat ministeriölle ennestään tunnettuja asioita, joten on turhaa käydä niitä toistamaan. Kiinnitän vain huomiota yhteen kohtaan, jota Englannin ja etelä-amerikkalaisten maiden suhtautumisesta on syytä alleviivata. Hän mainitsi nimittäin, että juuri jälkimmäisten taipumaton kanta pakotti lopuksi Englanninkin yhtymään Neuvostoliittoa koskevaan erottamispäätökseen. Useamman kerran oli Englannin edustaja neuvotellut hänen kanssaan ja tiedustellut etelä-amerikkalaisten maiden kantaa salaamatta toivettaan näiden rintaman särkymisestä. Kun ne kuitenkin pysyivät taipumattomina kannallaan uhaten jättää koko liiton, ellei päätökseksi tule erottaminen, taipui lopuksi Englantikin siihen yhtymään.

Mitä yleiseen tilanteeseen tulee lausui suurlähettiläs Costa du Rels mielipiteensä, että vain Amerikan Yhdysvaltain yhtyminen sotaan voi pelastaa Englannin. Vaikkakin hän yhtyi täällä

JAKELUOHJE:

Tavallinen,

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

yleisesti vallalla olevaan käsitykseen Yhdysvaltain "härettömistä mahdollisuuksista" tapahtui se kuitenkin hyvin pidättyvästi. Hän m.m. myönsi, että Yhdysvaltain laivasto suuruudestaan huolimatta on sikäli tuntematon tekijä, että sen taistelukuntoa ei ole koettu Espanjan sodan jälkeen. Edelleen hän huomautti siitä tavattomasta hitaudesta, jolla kaikki siellä tapahtuu näennäisestä touhuamisesta huolimatta tehostaen tätä seuraavalla sattuvalla sanaleikillä: vaikka onkin kyseessä Etats unis, ovat ne pohjimmaltaan Etats des unis.

Uudesta asemapaikastaan Buenos Airesista hän lausui, että se on sinä lyhyenä aikana, jonka hän on täällä ollut, osoittautunut siksi keskuukseksi, jossa käydään varsinainen taistelu amerikkalaisten maiden suhtautumisesta sotaan. Tässä suhteessa hänen käsityksensä vahvisti aikaisemmin lähettämiäni tietoja Argentinan kannasta sekä Yhdysvaltain ja Saksan välillä tapahtuvasta taistelusta näistä markkinoista, joten on tarpeetonta niitä toistaa. On vain syytä alleviivata, että tämän taistelun tyypillisimpiä esimerkkejä on n.s. argentalaisvastainen kiihoitus, jonka avulla nostatetaan mielialaa Saksaa vastaan.

Suurlähettiläs Costa du Rels, joka on eurooppalaisin tuntemistani lukuisista etelä-amerikkalaisista diplomaateista, kertoi tuntevansa mitä lämmintä myötätuntoa maattamme kohtaan, jonka edustajien kanssa tapahtuneesta yhteistyöstä - viimeksi ministeri Holman kanssa - hänellä oli mitä parhaimmat muistot. Edelleen hän mainitsi, että hän saa kiittää siirrostaan tänne Saksaa, joka ei Kansainliiton viimeisen yleiskokouksessa tapahtuneen ratkaisun jälkeen pitänyt hänen oleskeluaan Ranskassa suotavana.

Oskari

ULKOASIAINMINISTERIÖ

✓
RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 17.

Ministeri Orasmaa.

18/6 1941.

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 314/75.

Buenos Airesi SSA 18 P.NÄ kesä KUUTA 19 41

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeri LLE

ASIA: Reportti n° 17/1941.

Lähetystä myrtaliittaa kunnioitteen Ulkoasiain-
ministeriölle reporttinsa n° 17/1941, joka sisältää
Eräitä näkökohtia propagandatyössämme.

Ministeri O. Masmas

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17/1941.

Buenos Airesi ssa 18 p:nä kesa kuuta 1941.

Asia: Eraita näkökohtia
propagandatyössämme.

28 348 ac. 41
12/12-45
5 C32

Ulkosuomalaispolitiikkaa koskevassa raporttissani huomautin jo sen läheisestä yhteydestä yleiseen propagandatyöhön. Niinkään huomautin, että siirtokuntiin on eri maiden propagandatyössä elettu kiinnittää yhä suurempaa huomiota ja että niiden merkitys on huomattavasti kasvanut viime vuosina. Samalla on lisätty n.s. mainosversain käyttöä siirtokuntien hyväksi ja keskuudessa. Jos me omaksumme tämän saman kannan siirtokuntien suhteen, joutuu koko ulkomainen mainostyömme silloin tarkistuksen alaiseksi ja samalla on määriteltävä uudet perusteet mainosversain käyttöä varten.

Tällaista tarkistusta silmällä pitäen pyydän seuraavassa kunnioitteen esittää taalla viime vuosina muistiinpanemieni huomioiden perusteella eraita näkökohtia mainostyössämme.

Esinnaikin on siten todettava, että mainostyö ei enää kohdistu lähinnä ja etupaassa ulkomaalaisiin, vaan harjoitetaan sitä nyt huomattavalla osalla myöskin ulkomailla elävien maamiesten

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

keskuudessa. Se asettaa tietenkin uusia ja varsin laajoja tehtäviä mainostyön johdolle niin hyvin kotimaassa kuin ulkomailla.

Mitä kotimaasta käsin tapahtuvaan mainostyöhön tulee, niin kuuluu siihen työn varsinaisen suunnittelun ja ohjauksen lisäksi eräitä tarkeitä osia. Ensinnäkin on ulkomailla olevat pisteet (lahetystöt, konsulinvirastot, mainostoimistot, sanomalehdet) varustettava kaikella tarpeellisella aineistolla ja pidettävä huolta, että tällaista täysipainoista aineistoa on olemassa riittävästi ja kaikilla tarpeellisilla kielillä, mikäli se tulee kysymykseen.

Aineistoon kuuluvat lähinnä kirjallisuus, filmit, nuotit ja sanilevyt, kirjoitukset ulkomailla oleville siirtokunnan lehdille.

Kirjallisuus käsittää ensinnäkin varsinaiset mainosjulkaisut. Niiden suhteen on asetettava se vaatimus, että ne ovat sekä sisällöltään että painoasultaan ensiluokkaisia. Jalkimaisessa suhteessa varsinkin Valtion kirjapainon tuotteet eivät enää täytä mainosjulkaisuille nykyisin asetettuja korkeita vaatimuksia. Edelleen on pidettävä tarkasti huolta, että tällaista kirjallisuutta on kaikilta asiaankuuluvilta aloilta ja että se on ajan tasalla. Suomen vuosikirja täyttää näissä suhteissa hyvin korkeat vaatimukset, valitettavasti vain sen espanjankielinen laitos on edelleen jäänyt julkaisematta. Painoasultaan myös Ulkomaankauppaliiton suuri mainosjulkaisu on moitteeton, mutta sen kokoonpano ja kirjoitusten valinta - s.o. mukana olevat liikkeet, tehtaat ja laitokset - sen sijaan antaa aihetta huomautuksiin. Erittäin suuri on hyvin toimitettujen kauppalisten ja matkailusainosjulkaisujen merkitys.

Tässä yhteydessä haluaisin erikoisesti korostaa seurea-

vien puuttuvien julkaisujen merkitystä. Olisi erittäin tarpeellista saada pätevä yleisesitys Kalevalasta, suomalaisesta kansanrunoudesta ja sen tutkimuksesta ja merkityksestä tieteelle, kirjallisuudelle ja taiteelle. Edelleen puuttuu yleisen sivistys- ja matkailuseinonnan kannalta tarkea pienten taidejulkaisujen sarja, jollaisia on olemassa hyvin monista maista. Kuvamaailmankuvaukset (Viherjuuri, Sandberg) ovat korkeata luokkaa. Niiden suhteen olisi vain lausuttava se toivomus, että maisemien ohella pitäisi olla enemmän kansanelämyksiä ja -työtä esittäviä kuvia, sillä sellaisia kysytään ja tarvitaan usein ja paljon ulkomaille haastattelujen yhteydessä y.m.

Sanomalehdistön merkitys on sanomattakin selvä, mutta siinä suhteessa on mielestäni syytä ottaa varteen seuraavaa. Ulkomaista, vieraskielistä lehdistä varten olisi järjestettävä erikoinen uutispalvelu, joka samalla tulisi ulkomaille ilmestyvien, siirtokunnan lehtien hyväksi. Viimeksimainittujen merkitystä hyvin toimitettuna ja hyvällä aineistolla - kirjoitukset ja kuvat - varustettuna ei voida kyllin korkealle arvostella, sillä ne pitävät lähinnä huolen siitä, että siirtokunnalla on oikea käsitys ja kuva kotimaasta. Monet maat tukevat tämän vuoksi siirtokuntansa lehtia ja julkaisuja myös taloudellisesti. Olen näinä vuosina taalla voinut seurata millä rakkaudella niin hyvin Amerikan Yhdysvalloissa ja Kanadassa ilmestyvät siirtokuntalehtemme käsittelevät kotimaan asioita. Sen vuoksi olisi erittäin toivottavaa, että omistettaisiin erikoista huolta ja huomiota niille toimitettavalle aineistolle. Olen niissä pannut merkille useita Suomi-Seuran lähettämiä kirjeitä, mutta ollen lähinnä tilannekatsauksia ne eivät vastaa ja korvaa sitä kotimaan oloja kuvaavaa aineistoa, mikä

esim. takalaisilla vastaavilla lehdillä on käytettävään. Esim. monet takalaiset siirtokuntalehdet sisältävät jatkuvasti esityksiä asienomisten meidän talous- ja sivistyselämän ilmiästä ja oloista, henkilökuvauksia, paikallisesityksiä (maakunta, kaupunki, pitaja) j.n.e. Lisäksi ne sisältävät usein valtiollisten toimihenkilöiden ohella myös kuvia sivistyselämän aloista, jolloin oman maan taiteilijat ja filmitahdet näyttävät useinkin olevan toimituksien erikoisessa suosiossa.

Filmimainonta on erittäin suosittua. Paitsi erikoisnäytantaja esitetään usein lyhytfilmejä pienehköllekin kutsuvierajoukolla taikka seurojen kokous- ja huvitilaisuuksien ohessa. Filmimainonta tarjoaa tavattomat mahdollisuudet ja sen merkitys sekä yleisessä että siirtokuntamainostyössä on erittäin suuri. Sen ohjelma ja valmistelu kysyy sekä paljon huolta, taitoa ja varoja, mutta sen teho varmaan hyvin vastaa sen aiheuttamat korkeat kustannukset. Lisäksi samaa materiaalia voidaan käyttää myös kotimaassa.

Musiikkimainonnassa olisi ensinnakin erittäin tarpeellista, että Ulkoasisinministeriällä olisi huomattava nuottivarasto, josta ulkomaille voitaisiin tilata suomalaisten säveltäjien orkesteripartituureja, joista on hyvin suuri puute. Kuten eräs huomattava ranskalainen orkesterinjohtaja jo kauan sitten huomautti on liikeperiaatteelle rakentuvien orkesterien vaikea hankkia kalliita partituureja. Jos niitä voisi lainata, monetkin orkesterinjohtajat mielellään esittäisivät suomalaista ohjelmistoa. Toiseksi olisi huolehdittava siitä, että suomalaisten sanilevyjen valikoima olisi sekä edustava että monipuolinen ja että lahetykset saisivat pitää niitä varastossa erikoisia ohjelmistoja varten.

Manilevyt tulevat erittäinkin kysymykseen radiomainonnassa. Taalla esim. on useilla mailla erittäin tehokas radiomainonta, toisilla on useitakin tunteja viikossa toisilla vain yksi viikkotunti. Radiomainonta kysyy musiikin ohella myös muuta ohjelmistoa, jolloin siihen voidaan käyttää edellämäinittua sanomalehdistä varten toimitettua aineistoa sekä palasia kotimaisten kirjailijain teoksista joko alkuperäisenä tai esikönnöiselle kielelle kaannettuna. Tällöin on pidettava huoli, että lähetysten ja muiden edustustojen kirjeistöissä tassa suhteessa olevat suuret aukot täytetään (antologiat ja kaannokset). Tärkeä osa on kotimaasta ulkomaille lähetettävällä ohjelmistolla. Tällöin on huomattava, että meidän lähetysaikamme ei sovi valtamerenmaihin, joten niitä varten tarvitaan erikoislähetys. Sellainenhan onkin Amerikan suomalaisia verten. Tassa suhteessa radiolähetysksemme ovat kuitenkin antaneet sille huomautuksiin sekä ohjelmiston että kuuluttajan äänen sopivaisuuden ja esitystavan suhteen. Jalkimainen seikka on kohta, johon on syytä kiinnittää erikoista huomiota, kuten helposti voi todeta eri meidän lähetyskäs seuratussa.

Näiden yleisten, niin sanoakseni kiinteiden mainosmuotojen lisäksi on paljon ylimääräisiä ja tilapäisluontoisia, kuten taiteilija- ja tiedemiesvierailut, kirja-, taide- ja taloudelliset näyttelyt, sivistys- ja taloudelliset retkikunnat, huomattavien yksityishenkilöiden käynnit. Satamakaupungeissa, kuten taalla Buenos Airesissa, muodostavat laivakäynnit aivan erikoisen lukunsa. Uusien laivojen esittelyt ovat erittäin merkittäviä tilaisuuksia ja siinä suhteessa meidän Auroamme ja Atlantamme olivat niin korkealuokkaisia mainosesineitä, että niitä todella kelpasi esitellä vieraille. Ne eivät vain hyvin kestäneet

omassa luokassaan kilpailua, vaan monin verroin voittivat suuremman kilpailijansa. Samoin laivoilla tarjotut ateriat ovat osoittautuneet aivan erikoisen suostuiksi mainostilaisuuksiksi.

Ulkovaltalaispolitiikkaa koskevassa raportissani olen hahmoitellut suuntaviivoja mainostyön organisoimiseksi kotimaassa. Sen ohessa on vielä esitettävä muutamia huomioita mainostyöntekijäistä ulkomailta. Järjestämüdoista on mainittava ensisijassa seuraavat neljä: seka yhdistys (esim. suomalais-argentinäläinen yhdistys), kulttuuri-instituutti, kauppakamari ja matkailutoimisto. Ensiksimmäitun tarkoituks on koota yhteen kaikki asianomaisen maan ystävät, toiset ovat seka kokoonpanoltaan että toiminnaltaan erikoisluontoiset, jolloin niiden nimi jo osoittaa tehtävän laadun. Kauppakamarit eivät meillä kuitenkaan tule toistaiseksi ulkomailta olevan kotimaisen liikemieskunnan vähälukuisuuden takia kysymykseen, mutta ne voidaan jossein maarin korvata sekaluontoisilla kauppayhdistyksillä.

Yksityisistä toimihenkilöistä on mainittava kulttuuri-sanomalehti ja kauppa- tai maatalousattasheet, kauppakamarin sihteerit seka merimies- tai seurakuntapapit ja opettajat. Hyvin monet maat ottavat joko kokonaan taikka osittain osaa viimeksimainittujen palkkaukseen. Kulttuuriattasheen osalta meillä on vain yksi esimerkki; nimittäin Tukholmasta. Se työ, jonka asianomainen henkilö on siellä vuosien kuluessa suorittanut maamme hyväksi, on seka laadultaan että laajuudeltaan ollut kasittaakseni aivan erikoisen arvokas. Varmaan vastaavanlaiselle toimihenkilölle olisi seka Amerikan Yhdysvalloissa että Kanadassa erittäin kiitollinen ja hedelmällinen työala samalla kun hän luullakseni sopivasti täydentäisi niissä olevien edustustojen henkilökuntaa. Tässä yhteydessä on tarpeellista

uudelleen korostaa merimiespappiemme työn merkitystä ja tarkeyttä.

Ulkomaisen edustuksen osuutta mainostyössämme on usein arvosteltu kasittaakseni epäoikeudenmukaisesti. Helposti unohdetaan tällöin edustustojen tehtävien monipuolisuus, niiden rajoitettu henkilökunta sekä edustustojen puutteelliset mainosvalineet, varat ja ainehistot. Sitä vaikeuttaa myös ohjeiden ellei juuri täydellinen puute niin ainakin epämääräisyys. Ja lisäksi - kuten olen maininnut - erittäinkin mitä tulee mainostyöhön siirtokunnan keskuudessa se seikka, että mainosvaroja ei ole sallittu käyttää tähän tarkoitukseen.

J. Vasama

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *f*

OSASTO: *C32*

ASIA: _____

Pacuo America olevan lähetysten rap. n:o 18.

Ministeri Orasmaa.

5/7 1941.

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 357/84.

Buenos Airesi SSA 5 P: NÄ heinä KUUTA 19 41.

VIITTAUS: N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Reportti n° 18/1941.

Lähetys mytaliittaa kunnioitteen Ulkoasiain-
ministeriölle raporttinsa n° 18/1941, joka sisältää
Argentiinan suhteutuminen Venäjän sotaan.

Ministeri

O. J. Kasurinen

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18/1941.

Buenos Airesi ssa 5 p:nä heinä kuuta 1941.

Asia: Argentinan suhtautumien
Venäjäin sotaan.

29 348 fac. 41

12/12-45

5 C32

Tyhdennyksenä lähettämäni salassäikeeseen n° 131
pyydän kunnioittaen tiedoittaa otsakeasiasta seuraavaa:

Kuten edellämainitussa säikeessä mainitsin, on Buenos
Airesin espanjankielinenkin lehdistö harvoin poikkeuksin omaksunut ny-
kyisessä tilanteessa neuvostoystävällisen kannan. Näihin lehtiin kuu-
luu myös kaksi englantilaisten omistamaa 5 centin lehteä, joista val-
lankin toisella - El Mundo - on erittäin suuri painos, ehkä aamuleh-
distä suurin.

Tähän lehdistön kannanottoon vaikuttavat lähinnä
seuraavat kolme tekijää. Englanti hallitsee lehdistöä jo yksistään
sillä, että lehdet saavat nykyisin paperinsa yksinomaan joko Kanadasta
taikka New-Foundland'ista. Paperi loppuu, jos ne alkavat kirjoittaa
Englannille epämieluisaan sävyyn ja lehti joutuu mustalle listalle.
Lisäksi tulee Englannin joko epäsuora taikka suoranainen raha-avustus
eräille lehdille. Toiseksi Amerikan Yhdysvallat toimivat täydellisesti
Englannin kanssa samalla linjalla. Amerikkalaisten toimistojen ja kir-
jeenvaihtajien lähettämä aineisto, jota tšekäläinen lehdistö melkein
yksinomaan käyttää, on laadittu sataprosenttisesti neuvostoystävälli-
seen henkeen. Yhdysvallat rahoittavat ulkoasiainministeriön propagan-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

dapäällikön sanojen mukaan saksalaisvastaisen "Accion Argentina"-nimisen liikkeen toiminnan, joka samalla tekee propagandaa Argentinan yhtymiseksi sotaan. Saman kertojan mukaan liikkeen johdossa on La Nacion - lehden päätoimittaja, kertojani läheinen työtoveri ominaisuudessaan mainitun lehden ulkopoliittisena toimittajana. Jo kerran aikaisemmin hän minulle lausui, että hän ei saa kirjoituksissaan arvostella englantilaisten sodankäyntiä ja politiikkaa, milloin siihen hänen mielestään olisi riittävästi aihetta ja hänkin on mielipiteiltään ja sydämeltyään anglofiilinen, koska lehti siten menettäisi suurten englantilaisten liikkeiden ilmoitukset. Kolmantena motiivina tulee myötätunto n.s. demokraattisia maita kohtaan. Venäjän - Saksan sotaa pidetään erittäin tervetulleena apuna Englannille, jolloin entiset kommunismin vastustajatkin hyväksyvät bolshevikit liittolaisikseen.

Buenos Airesin molemmat englanninkieliset lehdet - The Standard ja Buenos Aires Herald - ovat tietenkin neuvostoystävällisiä, samaten Gaulle'ilaisuuteen kallistuva ranskalainen Le Courrier de la Plata ja sveitsiläis-juutalainen Argentinisches Tageblatt. Espanjalaisen siirtokunnan lehdistö on aivan merkityksetön. Enin lue-
tuin vastakkaisen suunnan lehdistä on sodan alussa saksalaista propagandaa silmällä pitäen perustettu El Pampero, jonka painos lienee aika huomattava, ja virallista saksalaista suuntaa edustava La Plata Zeitung. Suuren italialaisen siirtokunnan lehdistön suhtautumista tilanteeseen en tunne. Mieliä sen keskuudessa jakaantuu kahtaalle. Muuten sen suurlähetystön toiminnasta muodossa taikka toisessa ei täällä näy paljon jälkiä. Argentinalais-italialaiset suhteet ovat viime aikoina olleet hyvät ja italialaisen siirtokunnan panos maan elämässä yleensä erinomaisen huomattava.

Meidän asenteeseemme ei täkäläinen lehdistö ole uutisainehiston lisäksi kiinnittänyt erikoisemmin huomiota. Voipa melkein sanoa, että sotaakäyville maille kuuluvia lehtiä lukuunotta-

matta se on sivuutettu kommentaareita. Englantilaisista vasemmistohenkinen Buenos Aires Herald, joka jo edellisen sodan aikana asettui meitä vieroalle kannalle, huomautti Suomen olleen aina saksalaisystävällisen. Ranskalainen Courrier, joka myöhemmin on omaksunut täydelleen neuvostoystävällisen suunnan, kirjoitti meille hyvin ymmärrettäväisesti pitken aivan luonnollisena, että yritämme vallata takaisin menetetyt alueemme. Espanjankielisistä ovat huomatakseni siitä kirjoittaneet vain La Nacion ja El Pampero. Edellisen toimittaja kävi luonani v.k. 23 p:nä, jolloin sain tilaisuuden selostaa hänelle kantaamme, minkä hän sitten ottikin huomioon lehdessään. Pamperon samaten kuin La Plata Zeitungin kanta on tietenkin meille nyt täysin myönteellinen. Talvisodan aikana kirjoittamansa artikkelit ovat niiltä nyt unohtuneet.

Kuten alussa mainitsemistani syistä on ymmärrettävää, ei lehdistön kanta kuvasta maan mielipidettä. On nimittäin paljon vannoutuneita kommunismin vastustajia, jotka pelkäävät sen vaikutusvallan kasvua paljon enemmän kun totalitäärisiä maita, mutta ne eivät aniharvoin poikkeuksin yleisen mielipiteen terrorisoinnin takia uskalla julkisesti esiintyä. Mutta vaikutuksetta ei ole myöskään se seikka, että paavi v.k. 29 p:nä pitämässään puheessa väitti, vastoin odotuksia, merkitsemästä kantaansa bolshevikkeja vastaan käytävään sotaan. Hän ei julistanut sitä ristiretkeksi.

Englannin ja Yhdysvaltain jäädessä muiden markkinain sulkeutuessa maan ainoiksi huomattaviksi ostajamaiksi, ei tietysti myöskään ole tuntumatta yleisessä mielipiteessä, johon näiden maiden suora tai välillinen saksalaisvastainen propaganda on huomattavasti tehonnut etenkin kun se tehdään demokratian ja vapauden nimessä. Tässä maassahan mita tunnetuin taantumuksellinenkin voi puhua niin kauliasti ja liikuttavasti näistä Argentinan valtiollisen elämän perus-

teista ollenkaan ajattelematta, että ne näin muodostuvat vain tyhjiksi korulauseiksi. Ja sitähän ne todellisuudessa täällä paljosta melusta huolimatta vain ovatkin.

Mainitsen tästä anglo-amerikkalaisesta propagan-
dasta yhden esimerkin. Tšekkiläisen ulkoasiainministeriön lainopillinen neuvos, suurlähettiläs Ruiz Moreno oli vielä sodan alussa niin jyrkkä kommunismin vastustaja, että hän oli vakuutettu koko latinalaisen Amerikan yhtyvän ristiretkeen Moskovaa vastaan siinä tapauksessa että Saksa kävisi sen kimppuun. Tavatessani hänet viime kesäkuun 26 p:nä uuden ulkoasiainministerin vastaanotolla kiirehti hän luokseni ja kiihtyneenä valitti että joudumme Saksan kanssa samalle rintamalle. Selitin hänelle asemamme luomat vaikeudet. Hän sanoi ne kyllä ymmärtävänsä, mutta lisäsi oikein vakavissaan, että Argentinalle on suurempi vaara Saksasta kuin kommunismista, unontaen mitä hän itse oli kommunismivaarasta sanonut vajaat kaksi vuotta aikaisemmin. Ulkoministeriön alivaltiosihteeri Gache taasen lausui minulle, että on suuri ero kommunismin ja natsismin välillä, sillä edellinen on luonteeltaan kokonaan hävittävä, kun jälkimmäinen on sen sijaan suuressa määrin rakentava.

Tilanteen ollessa sellainen kuin edellä olen kuvannut, on täällä erittäin vaikeata saada syntymään mitään avustuskeräystä. Kuvaavaa oli, että jo viime toukokuussa kun Argentinan Punainen Risti koetti järjestää elintarvekeräystä hyväksemme kääntyen m.m. jähdytysteurastamojen puoleen, se epäonnistui kokonaan. Jos oma siirtokuntamme olisi elinvoimaisempi ja yksimielisempi voisi sen turvissa saada jotain aikaan, mutta omassakin joukossa on eräitä englantilais-amerikkalaisten ja skandinaavisten liikkeiden palveluksessa olevia tai vuosien kuluessa muuten siinä määrin kotimaasta vieraantuneita, että he katselevat tällä kerralla asioita kokonaan "kansainvälisillä lasella", kuten eräs minulle huomautti. Myöskin

kauppamme on lakannut. Ostajapiirimme oli suurelta osalta englantilaisen vaikutuksen alainen ja vientiliikkeitten enemmistö taasen on juutalainen, joten siltäkään puolelta ei ole toiveita avustuksen saamista. Harkitsemme kuitenkin, mitä voisimme tässä suhteessa tehdä. Julkista keräystä, kuten edellisellä kerralla, ei nyt kuitenkaan voida ajatella.

Wassman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. N:o 19.

Ministeri Oramaa.

14/7 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
 30 / 348 Sac. 41
 17/12-45
 5 C32

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 372/86.

Buenos Airesi SSA 16 P: NÄ heinä KUUTA 1941.

VIITTAUS: _____ N

P: NÄ _____ KUUTA 19 _____ P: TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasia inministeriö LLE

ASIA: Reportti n° 19/1941.

Lahetyste mystaliittaa kunnioittaaen Ulkoasia in-
 ministeriö lle raporttinsa n° 19/1941, joka sisältää
 Mieliäloja diplomeattikunnan keskuudessa.

Ministeri O. Vasuaga

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19/1941.

Buenos Airesi ssa 14 p:nä heinä kuuta 1941.

Asia: Mielialoja diplomaatti-
kunnan keskuudessa.

30348/ae. 41
12/12-45
5
C32

Takalainen diplomaattikunta on ehkä jyrkemmin kuin monessa muussa puolueettomassa pääkaupungissa jakautunut eri leireihin. Liittolaismaiden edustustot puuhaavat kovasti hyvantekevaisyysjuhlineen, joille he saavat auliisti takalaisten seurapiirien kannetuksen. Akselivaltojen diplomaatit toimivat kaikessa hiljaisuudessa omassa piirissään. Puolueettomien eurooppalaisten maiden edustajat, etenkin Sveitsin ja Turkin, näyttävät hakeutuvan etupaassa liittolaismaiden suojean ja etsivan seurapiirien suosiota näyttel-mällä liittolaissyntävällisyyttä. Etelä-Amerikkalaisten maiden edustajista Brasilian, Bolivian ja Chilen edustajat ovat kosketuksessa molempien piirien kanssa, vaikkakin esim. Brasilian suurlahettilas on suhteissaan akselivaltoihin nyt paljon pidettyväisempi kuin vielä vuosi takaperin.

Saksan ja Neuvostoliiton valinen sota ja meidän liittymisemme siihen vieroitti meidät tietenkin liittolaismaiden diplomaateista, joista eräät aikaisemmista, voimakkaista natsi-fasisti-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

myötätunteistaan huolimatta nyt yrittävät näyttää puhtasoppisen demokraatin osaa. Mutta niiden keskuudessa on vielä sellaisia, jotka ymmärtävät maantieteellisestä asemasta johtuvat vaikeutemme. Akselivaltioiden edustajiin ei uusi asemamme näytä vaikuttavan sanottavaa muutosta.

Tapaamisestani Saksen suurlahettilaan vapaaherra von Thermannin kanssa Saksen ja Venäjän välisen sodan puhkeamisen jälkeen on syytä merkita muistiin seuraavaa. Saksen Neuvostoliiton välinen sopimus oli hänestä nyt pakkoavioliitto, joka ei voinut kestää aikaansa enempää. Neuvostoliiton valtauksen tiettyyn rajaan asti hän laski menevän verraten nopeasti, noin parissa kuukaudessa, mutta mitä sillä lopulla sitten tehdään, se hanta huolestutti. Tämän ylenoptimistisen käsityksen johdosta rohkenin huomauttaa, että Neuvostoliiton vastustus tulisi kasittakseni ainakin alussa olemaan voimakas, sillä sehan taistelee ei yksin maansa vaan myös maailmankatsomuksensa puolesta, joten sotaa on mielestäni verrattava uskon-sotiin. Japanin suhtautumisesta uuteen tilanteeseen von Therman lausui, että Japani tuskin tulee mukaan sotaan Neuvostoliittoa vastaan kahdesta syystä. Ensinnäkin Japanille on vielä "kadet tayna" Kiinassa, toiseksi Japani on puutaloineen erinomaisen altis Venäjän lentohyökkäyksille, jotka voisivat muodostua sille hyvin kohtalokkaiksi.

Skandinaavisten ja baltialaisten virkatoverien suhtautumisesta tarkemmin alempana.

Yleispiirteena voi sanoa, että uusi sotamme jätti virkatoverit valinpitämättömiksi. Siihen on tietenkin osaltaan syytä yleinen turtuminen. Monen kohdalta on meidän ensimmäisen sotamme

jälkeen jo ehtinyt tapahtua niin paljon sellaista, joka on omiansa vaikuttamaan mielialaan. Vielä niin myöskin kuin viime vuoden toukokuussa Kreikan ja Romanian ministeriparit huvittivat diplomaattikuntaa m.m. kertomalla, että Saksan suurlähettilään rouvan viimeisin hajuvesimerkki on nimeltään "Ton tour viendra". Kumpaakaan tuskin haluttaa enää jatkaa leikinlaskua, sillä molempien osalle on jo "vuoro tullut". Edellisen hallituksen rippeet ovat kaukana Pretoniassa ja jälkimaininen on kohta jo vuoden ollut virkevapaana. Ymmärtäväisimmän on tilanteeseemme suhtautunut puolueettomista eurooppalaisista edustajista Turkin lähettiläs.

Mitä baltialaisten maiden edustajiin tulee, niin Liettuan lähettiläs iloitsi vilpittämästi maansa vapauttamisesta. Latvian asiamiehensä sen sijaan lausui Riian valtuuksen johdosta, että se merkitsee vain uutta sotilaallista valtausta sekä asettui samalle kannalle kuin virkeveljensä Washingtonissa s.o. toivomaan demokraattisten maiden voittoa, vaikkapa he olivatkin loppuun asti - ainakin takalainen - uskollisia Ulmaniksen diktatuurin kannattajia. Mutta heidän kantaansa vaikuttaa tietenkin määrävästi se seikka, että Amerikan Yhdysvallat on suostunut vapauttamaan latvialaisia valuuttoja p.o. molempien lähetystäjien ylläpitoa varten.

Skandinaaviset edustajat eivät myöskään osoittaneet meille millään tavoin myötätuntoaan. Norjalaisen suhteenhan sen voi jotenkin kasittaa ja tanskalainen on taas taysin "kaufmannilainen". Ruotsin ministerin esiintyminen on kaikista oudoksuttavin. Hänen asenteessaan on kyllä viime aikoina havaittavissa kehitystä englantilaisystävälliseen suuntaan taikka sitten hän koettaa parhaansa mukaan istua kahdella tuolilla. Hän saapui tänne - kuten olen kertonut - vaka-

utuneena Saksen ehdottomasta voitosta, mitä käsitystään hän tiedoitti sillä tavalla, että se herätti yleistä huomiota. Tallainen todistelu ei tainnut oikein sopeutua hänen oman siirtokuntansa katsantokanteen, sillä se omaksu^v harvoin poikkeuksin anglosaksilaisen katsantokannan, semoin hänen lähetystysihteerinsä. Arvatenkin korostaakseen tätä uutta suuntautumistansa Ruotsin lähettiläs katsoi terpeelliseksi askettain lausua minulle, että Bismarckin tuho oli suuri onni, lisästen, ettei hän voi toivoa Saksen voittoa, sillä Ruotsilla on erinomaiset suhteet Englantiin ja Ruotsi tulisi siten menettämään taloudellisen itsenäisyytensä.

Sodan puhjettua kesäkuun 22 p:nä vaihdoimme ministeri Wintherin kanssa ensimmäiset sanat uuden ulkoasiainministerin vastaanotolla kesäkuun 26 p:nä, jolloin hän lausui minulle, että "me olemme nyt sitten samassa veneessä". Vastasin epäileväni sitä, koska Ruotsi kerran on suostunut valvomaan Neuvostoliiton asioita ainakin Saksassa ja Unkarissa eikä Ruotsi tietenkään aio siitä päätöksestä peräytyä. Hän kysyi hämmästyneenä, mistä minä sen tiedän ja olinko saanut siitä virallisen ilmoituksen. Vastasin kuulleen sen useampaan kertaan radiossa, joten se pitäne paikkansa. Keskustelumme katkesi siihen, sillä häntä ei sen jälkeen enää haluttanut jatkaa. Seuraavana päivänä tapasin lähetystysihteerin Dryseliuksen, joka oli ratkaisusta erittäin hyvillä sanoen hallituksensa tehneen siten oikein loistavan shakki-vedon.

Viime perjantai-iltana jouduimme taas yhteen. Ministeri W. otti useita kertoja puheeksi tilanteen koettaen selittää Ruotsin menettelyä. Vastasin, että meille Ruotsin kansan mielipide on

selvä ja tunnettu, mutta Ruotsin hallituksen edellääninittu päätös varmaan on ollut yllätys, sillä yleisen käytännön perusteella sitä ei voi tulkita muuksi kuin viralliseksi myrtatunnonosoitukseksi Neuvostoliittoa kohtaan. Hän selitti kaiken johtuvan nyt siitä, että Ruotsi on päättänyt pysyä puolueettomana suurvaltain välisessä sodassa. Ja jos Venäjä voittaa, niin sitten on Ruotsin vuoro käydä aseisiin, lisäsi hän. Toisessa piirissä keskusteltaessa samasta mahdollisuudesta ja kun oli lausuttu olettamus, että Venäjä ei pysähtyisikään Ruotsin rajalle, oli ministeri Winther veimoni kertomen mukaan kehteen kertaan erittäin tyytyväisin ilmein selittänyt, että se ei ole ollenkaan sanottua, "sillä omituista kyllä Stalin pitää niin paljon Ruotsista".

Ministeri Winther on ollut aivan askettain kaksi vuotta maansa edustajana Moskovassa, joten hän tuntee varmaankin tarkkaan Stalinin ystävätunteet Ruotsia kohtaan. Stalin tuntee varmaan yhtä tarkasti mielialan ainakin Ruotsin johtavien piirien keskuudessa, sillä hänellähan on ollut Tukholmassa yksi perheita diplomaattisia edustajiaan. Niinpa eräs takalainen lehti kirjoitti valittomasti lokakuussa 1939 Tukholmassa pidetyn konferenssin jälkeen Rouve Kollontayn tekeman Moskovan matkan johdosta, että hän - rouve Kollontay - pakottaa Suomen alistumaan Venäjän vaatimuksiin, sillä Ruotsi jättää Suomen yksin.

O. H. H. H.
